

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XV./ŠTEVILKA 26

CELOVEC, DNE 27. JUNIJA 1963

CENA 2.— ŠILINGA

Pavel VI. in Cerkev

Katoliška Cerkev je dobila novega poglavarja. V petek, dne 21. junija 1963 opoldne je milanski nadškof Giovanni Battista kardinal Montini zapustil konklave kot naslednik Janeza XXIII. Kardinal Montini si je nadel ime Pavel VI. in je 263. naslednik svetega Petra.

Bila je volitev brez senzacije — tako zgle- da na prvi pogled: favorit med kandidati za novega papeža je dobil tekmo. Napre- dni so zmagali nad konzervativnimi, zago- tovljeno je nadaljevanje velike poti Ron- callija, Cerkev je v dobrih rokah. A nihče izmed kardinalov nikdar ne bo priznal, da je bila izvolitev Montinija »zmaga« ali »polom«. Tako noben kardinal ne pojmuje izida papeževе volitve.

»Reformisti« bi sami nikdar ne mogli postaviti Montinija na papeški prestol. Oglejmo si dve skupini kardinalov v Cer- kvi — stojita si že dalj kot eno leto naspro- ti. Napredni, »Roncallianci«, so veselo po- zdravili podvig Cerkve; pripravljeni so, slediti geslom Janeza XXIII., kljub temu, da morejo samo slutiti in ne vedeti, kam bo vodila ta pot. Na drugi strani so kon- zervativni, »Ottavianci«, ki jih prav brez- pogojnost cerkvenega podviga boleče pri- zadeva, ki hočejo rajši vzeti nase očiček, da so zaostali, kakor pa da bi tvegali ne- varnost, da bi mogli biti v zmoti.

»Roncallianci« so sicer večkrat zmagali, vendar smo zato, ker je sedel na papeškem prestolu Janez XXIII., ki je uporabil tudi svojo zadnjo oblast. Če pomislimo samo na sptitjo v teku koncila, n. pr. zaradi sheme o razoderitju: Ottaviani je spretno vodil po- tek razprave v smer, ki je grozila, da bodo reformisti udarili v prazno. Tedaj je po- segel vmes sveti oče in rečil »sebi zveste« s tem, da je to točko črtal z dnevnega reda in ukazal izdelati nove predloge.

Da je v tem zboru glasovalo 79 od 80 kardinalov za naprednega kandidata, kaže, da se je moralo v glavah kardinalov ne- kaj zgoditi. Morali so priti do spoznanja, da je bil podvig Cerkve potreben, da ni mogoče vse pustiti svojemu naravnemu te- ku, da je bilo dobro, da se je Janez XXIII. podal na odprto bojišče sedanjega časa.

Bo Pavel nadaljeval Janezovo linijo? Jan- ez XXIII. je peljal Cerkev na bojišče in ji tam poveljeval. Vendar bitka še ni od- igrana — izvršitev velikih nalog, izvedba reform se je komaj pričela. Koliko odstot- kov pripravljenosti snovi pa je koncil dokon- čal in uredil? Ob koncu prvega obdobja za- sedanja je marsikdo kazal resignacijo, mar- sikdo je mislil, da bo trajalo deset let, če bo šlo tako naprej.

Enotnost vseh kristjanov? Drug posluša drugega — in to je že precej. Vendar do- slej se še nihče od partnerjev niti v oni točki ni vdal. Zidovi med Cerkvami še vedno stojijo. Kažejo samo nekaj razpok.

Razgovor z vzhodom?

Ko je Janez XXIII. pokazal edino možni forum za take razgovore, je s tem razodel svoj genij.

Z vrsto odločnih korakov je odprl torej Janez XXIII. Cerkvi vrata v novo bodo- čnost. Pri tem se je zavedal, da mora za njim gotovo priti nekdo, ki bo stanovito vzdržal vsem taktičnim razmišljanjem. Za- to se Janez XXIII. tudi ni dosti brigal za to, če mu na novi poti sledi celotna Cer- kev ali ne. Tudi to je moral upoštevati naslednik — on sam za to ni imel časa, on je pred vsem moral doseči tisto točko, od koder povratak ni več mogoč, od koder ni več poti nazaj. Janez XXIII. je moral Cer- kev tako zelo razburkati in zbuditi, da ni mogla več pasti nazaj v ono zadržanje si- cer večne, vendar v bistvu pasivne božje institucije.

To je Janezu XXIII. uspelo, kakor je po- kazala izvolitev njegovega naslednika. Pa-

Proslavili smo prvo slovensko maturo

Nepopisno je bilo veselje slehernega Slovenca, ki se je udeležil nedeljske akademije Slovenske gimnazije v Delavski zbor- nici v Celovcu, ob pogledu na nadobudne obraze naše študirajoče mladine, na vzradoščen obraz ravnatelja zavoda dr. Joška Tischlerja ter razrednika prvih maturantov slovenske srednje šole na Koroškem, prof. dr. Zablatnika. Vsem je bilo videti, da so ponosni na sad, ki ga je obrodilo večletno vztrajno delo profesorskega zbora ter marljivo učenje dijakov in dijakinj.

S to rastjo je neizbrisno povezano ime prof. dr. Franceta Czigana, ki je prekoslil vse dosedanje prireditve slovenske gim- nazije. Pevci in pevke, igralci, solistke in solisti, pevovodja, izvajalci narodnih plesov, recitatorji, vsi so se postavili, da smo bili nanje zares ponosni.

Prireditve se je udeležilo nad 1000 koroških Slovencev. Med častnimi gosti so bili deželni glavar Ferdinand Wedenig z go- spo soprogo; zastopnik prevzvišenega gospoda nadpastirja, mil. gospod prelat dr. Rudolf Blüml; državni poslanec dr. Ludwig Weiss; generalni konzul FLRJ Boris Trampuž; kulturni referent pri koroški dež. vladi, dvorni svetnik dr. Rudan; deželni šolski nadzornik, dvorni svetnik dr. Arnold; strokovni nadzornik za glasbo koroških in štajerskih srednjih šol dr. Schmidt; predsednik nadzornega odbora Družbe sv. Mohorja, kanonik Aleš Zechner; ravnatelj Mohorjeve družbe, msgr. dr. Janko Hornböck; pred- sednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko ter rojaki iz Goriške in Tržaške.

Slavnostna akademija ob priliki prve slovenske mature. V ospredju stojijo prvi slovenski maturanti. Foto Domajnko

Zrno, ki je bilo pred šestimi leti polo- ženo v rodovitna tla, je tekom nekaj let dozorelo v popoln klas. Profesorski zbor z ravnateljem dr. Joškom Tischlerjem na če- lu je z veliko ljubeznijo in skrbjo zalival sadiko. Preteklo nedeljo se je ta sad pred- stavil javnosti v vsej lepoti.

Le malo je takih praznikov v življenju majhnega naroda. Na Koroškem imamo stare gimnazije, na katerih je matura ne- kaj vsakoletnega. Slovenska gimnazija pa je mlada in je letos praznovala prvič veliki praznik prve mature. V pozdravnem govo- ru je ravnatelj dr. Tischler dejal: »Ko smo zadnji tork zaključili maturitetne izpite in je predsednik komisije ugotovil, da je z nivojem šole jako zadovoljen, da naša šola more konkurirati z vsako drugo srednjo šo- lo, smo dobili potrdilo, da smo vestno in resno delali«. — Še na dan mature zvečer so se maturanti skupno s starši in profes- skim zborom zbrali, da v domačem malem krogu proslavijo dogodek. V nedeljo pa so prišli Slovenci od blizu in daleč na sveča- no proslavo šole, ki je tudi njihova šola, in do zadnjega napolnili veliko dvorano Delavske zbornice.

Program je bil pester in na izredni viši- ni. Po pozdravih s pesmijo in besedo se nam je predstavilo več zborov, ki jih je vodil prof. dr. France Czigan. Odpeli so vrsto slo- venskih in nemških pesmi. Posebno je vžga- la »Jeftejeva prisega«, ki jo je izvajal izbra- ni gimnazijski zbor. Ta zbor je pred krat- kim nastopil tudi na mladinskem festivalu

vel bo zdaj moral urediti bojne vrste, raz- plesti bo moral skupine reformistov in kon- zervativcev, moral bo duhovno oskrbovati dolgo in trdo bitko Cerkve proti materia- lizmu in človeški letargiji. Kdor je pravil- no razumel hotenje in oporoko papeža Janeza XXIII., od Pavla VI. ne bo prič- koval, da naj neprevidno dirja naprej, da naj prezre vztrajne in prav zato nič manj vredne sile v Cerkvi.

Je torej Cerkev v dobrih rokah? Prepri- čani smo: Dal

v Celju v Sloveniji. Odlikovali so se solisti prof. dr. Feinig kot Jefte, maturanta Mari- ja Partl in Foti Laussegger ter Franc Starc iz 4. razreda. Na klavirju je spremljal Hanzi Gabriel. Narodni plesi iz Ziljske doline so poživil prireditev. Videli in slišali smo (mnogi gotovo prvič v svojem življenju) »prvi rej«, ki ga izvajajo pri ziljskem šteh- vanju.

Deželni glavar Ferdinand Wedenig je o- sebnostno razdelil zrelostna spričevala. V ime- nu dežele je čestital maturantom k izredne- mu uspehu. Dejal je, da je mednarodno sožitje možno, da ga uresničuje prav slo- venska gimnazija, ki vzgaja dobre avstrijs- ke državljane.

Slovenska gimnazija je pozdravila svoje prve maturante. Temu pozdravu smo se pri- družili s celim srcem tudi vsi drugi. Saj so dijaki in narod najtesneje in najbolj naravno med seboj povezani. Drug poma- ga drugemu. Zato je takšen dan tudi ve- dno dan zahvale. V imenu šole se je zahva-

lil gospod ravnatelj vsem, ki so šolo in po- samezne dijake podprli. Našim maturan- tom se za njihovo delo in njihov uspeh tem potom ponovno zahvaljujemo tudi mi. V imenu maturantov pa je spregovoril Kar- li Smolle, ki je rekel:

»Šest let smo hodili v šolo, ki se je šele ustanavljala, ki je v primeri z danes živo- tarila. Povsod je bilo treba polagati teme- lje, povsod smo začenjali. Samo malo jih je bilo, ki so rekli rojstvu »da«, ki so se rojstva veselili, dosti več jih je stalo čaka- je ob strani ali pa gledalo sovražno nanj.

Danes — po 6. letih, letih neumornega dela in letih žrtv, stoji pred nami šola, ki ne le »je«, ampak obstoja in se razvija. Gimnazija se je rodila, ker jo je hotel na- rod, živi pa, ker sama hoče, živela bo iz močne življenjske volje ravnatelja, profe- sorjev, učencev.

Naša šola nam je posredovala več kot samo znanost, naučila nas je vere v življe- nje in volje do življenja.

Slovenska gimnazija je rasla iz vere v svojo lastno moč in iz vere do Boga. Slov. gimnazija je bila samozavestna, zato uspe- va. Niso vladale ob rojstvu ugodne zvezde, niso padala zlata semena. Kljub temu pa je danes živa in močna. Naš del je skrb in žrtv ter delo in nenehno hotenje, u- speh pa nam bo navrglo nebo. Za to živ- ljijsko načelo bomo gimnaziji vedno hva- ležni.«

Za zaključek je nastopil celotni zbor slo- venske gimnazije, ki je obsegal več kot 180 pevcev. Zadnja Cankarjeva pesem »Mati, domovina, Bog« je izvenela v sveto tišino v dvorani, na kar se je vsepovsod utrgal navdušen aplavz. Tako je ljudstvo samo slo- vesno izrazilo in potrdilo posvetoilno geslo in nalogu slovenske gimnazije v Celovcu: Mati, domovina, Bog.

Ob koncu je spregovoril v imenu staršev besedo zahvale še g. dipl. trg. Janko Urank.

Pogled v polno dvorano Delavske zbornice v Celovcu.

Foto Domajnko

Politični teden

Po svetu . . .

NEMČIJA NAVDUŠENO SPREJELA KENNEDYJA

Ameriški predsednik John Kennedy je v začetku tega tedna nastopil svoje desetdnevno potovanje po Evropi. V nedeljo zjutraj je odletel iz Washingtona in v sedmih urah in pol direktno prispel v Nemčijo. Letalo je pristalo na letališču Wahn v Kölnu, kjer so sprejeli Kennedyja zvezni kancler Adenauer, njegov naslednik Erhard in vsi zvezni ministri z vojaškimi častmi in 21 topovskimi strelji. Kennedyjev obisk v zvezni republiki in zahodnem Berlinu je trajal štiri dni, nakar je predsednik odletel v Anglijo. Nato bo obiskal še Rim.

V Kölnu ga je nemško prebivalstvo navdušeno sprejelo. Na 60 kilometrov dolgi progi ob Renu proti Bonnu in Bad Godesbergu ga je dvamilijonska množica Nemcev, ki so pridrveli iz vseh delov zvezne republike, pozdravljala s prekipevajočo priščenostjo in nepopisnim veseljem. S tem so Nemci prekosili sprejem, ki so ga sedem mesecev prej pripravili de Gaulle.

Na letališču je Adenauer v kratkem po zdravnem govoru dejal, da je Kennedyjev obisk politično dejanje. Predsednik mu je odgovoril, da prihaja »v odločilnem trenutku, ko se razvija naša zveza«. Dobesedno je dejal: »Dokler je naša navzočnost zaželeno in potrebna, ostanemo tu naše bojne sile; naše obveznosti ostanejo tako za vašo varnost kakor tudi za našo, za vašo in za našo svobodo. Vsak napad na vaše ozemlje je tudi napad na ozemlje Združenih ameriških držav.«

Nato se je Kennedy podal v Köln, kjer je govoril 12.000 navdušenim ljudem. Rekel jim je, da se med njimi ne čuti tujega. O Adenauerju je dejal, da je »ustvaril evropsko enotnost«, da je »prvobornilec za svobodo in prijatelj ameriškega ljudstva«. Ko se je namenil proti stolnici, je množica prodrla zid policistov in obkrožila Kennedyja, ki je v tej gneči na vse strani stiskal roke. S pol ure zamude se je pričela v stolnici božja služba, pri kateri je Kennedy sedel kot vernik med verniki v klopi.

Pred mestno hišo v Bonnu je Kennedy ponovno govoril več tisočim ljudem. Izjavil je, da Združene države ne poznajo več izolacionizma in da hoče njegova država prispevati odkriti del prizadevanjem za ohranitev miru.

Kennedy, ki sta ga spremljala zunanji minister Ruski in general Lucius Clay, je bil očitno iznenaden, ko je množica v Bonnu zapela ameriško narodno himno.

NEMŠKA VOJAŠKA POMOČ AFRIKI

Nemška zvezna republika bo podelila sedmim afriškim državam, in sicer Nigeriji, Sudanu, Guineji, Somaliji, Madagaskarju in še dvema neimenovanima, vojaško izobraževalno pomoč. Tako je uradno poročala bonnska vlada. Kakor je tiskovni predstavnik zvezne vlade priznal, so s to zadevo doslej uganjali »nemogoče slepomišljenje«. Ta pomoč ni vezana na nobeno politično pripadnost — kvečjemu na to, naj omenjene države ne pustijo, da bi prešle Nemčijo vzhodne države. Sredstev je med drugimi bila deležna tudi Indija, ki je dobila med svojim obmejnim sporom s Kitajsko 10.000 kosov zimske opreme v vrednosti 30 milijonov šilingov.

NOVI RAZOROŽITVENI POSKUSI

Ze dolga leta se v Ženevi prizadevajo za razorožitev. Vendar zastoj! Pogajanja so se razbila vedno ob nezaupanju med Vzhodom in Zapadom. Kajti vsak predlog je bil sprejet najprej in predvsem kot poskus drugega partnerja, da bi iz razmerja sil izbil zase prednost in si na dolgo dobo zagotovil premoč. Vzroki tega nezaupanja so gotovo slabe izkušnje preteklih let, predvsem pa je kriva narava komunizma, ki se hoče razširiti v bistvu in po zakonu po vsem svetu in ki mu je za to vsako sredstvo dovoljeno, če mu le koristi. Resnica in laž, svoboda in zatiranje, pravica in krivica so pojmi, ki jih uporablja komunizem v čisto drugem pomenu, kot smo jih vajeni v svobodnem svetu.

To je potrebno pripomniti, če hočemo postaviti nov poskus razorožitve v pravo luč. Združene države Amerike, Velika Britanija in Sovjetska zveza so se namreč pred kratkim sporazumeli, da bo vsaka odposlala enega svojih zaupnikov na majhno vrhovno srečanje sredi julija. Upajo nam-

reč, da bodo s takimi pogajanjmi prej prišli do uspehov kot z balastom velikih zborovanj. Kennedy je v tej zvezi v nekem govoru na študente washingtonske univerze izjavil, da Združene ameriške države v dokaz dobre volje za enkrat ne bodo izvršile nobenih vseмирskih poskusov več. Izrazil je tudi svoje prepričanje, da je resničen mir mogoč.

Te besede so v Sovjetski zvezi navdušeno iznenadile. Veselje nad njimi je bilo tako veliko, da je celo »Pravda« ponatisnila ce-

John F. Kennedy, predsednik Združenih ameriških držav, ki se te dni mudi na obisku v Evropi.

loten govor, kljub temu da je Kennedy v njem večkrat napadel Sovjetsko zvezo. Vendar so mirovna voščila iz Washingtona voda na mline v Kremlju, ki ne išče samo »uspehov« proti Rdeči Kitajski, temveč, ki hoče izigrati vse »hujskače« v Evropi proti »miroljubnim« Američanom. Moskva niti ne misli odnehati od svojih zahtev; to so dokazale tudi Hruščeve najnovejše izjave, ki se obračajo še vedno proti mednarodnemu nadzorstvu na sovjetskem ozemlju. Tudi od sestanka vrhovnih zastopnikov ni pričakovati posebnega napredovanja.

BO MOSKVA KONČNO PRELOMILA S PEKINGOM?

Preteklo soboto so v Moskvi zaključili zasedanje sovjetske komunistične stranke, centralnega komiteja, ki je trajalo štiri dni. Soglasno so sprejeli referat glavnega ideologa Iljičeva o ideološkem delu, nekaj re-

solucij in nekaj sklepov k organizacijskim vprašanjem. V eni izmed resolucij izrekajo Nikiti Hruščevu popolno zaupanje ter potrjujejo njegovo politiko mirnega sožitja z Zahodom pri istočasnem ideološkem nasprotju. Določili so tudi smernice za prihodnja pogajanja z Rdečo Kitajsko, pekinške napade na sovjetsko zunanjo politiko pa so zavrnil kot »neutemeljene in izdajalske«.

Ko so obravnavali organizacijska vprašanja, so izvolili sedanjega državnega predsednika Brežnjeva in Nikolaja Podgornija za tajnika centralnega komiteja. Tajnika kasaškega centralnega komiteja Salkena Daulenova pa so izključili iz komunistične

partije Sovjetske zveze. Odstranili so tudi maršala Sergeja Warencova s kandidatne liste sovjetskega centralnega komiteja, kar so utemeljili s »pomankljivo politično pozornostjo in nečastnim zadržanjem«.

Pred glasovanjem o zadnji resoluciji so govorili vodilni strankarski ideologi Iljičev, Suslov, Ponomarev ter Andropov, nakar je imel sam Hruščev govor o notranjih in zunanjepolitičnih vprašanjih, ki je trajal več ur.

Kasaški partijski vodja Daulenov je že četrty komunist v Sovjetski republiki od leta 1960, ki je moral plačati hudo ponesrečeni Hruščevov eksperiment pridobivanja novega ozemlja. Da so izvolili Brežnjeva za osrednjega komunističnega tajnika, po mnenju nekaterih pomeni, da so mu zagotovili mesto naslednika Hruščeva kot predsednika stranke in mogoče tudi predsednika vlade.

. . . in pri nas v Avstriji

še druge mlekarne. Mlekarniški delavci so zahtevali povišanje plač. V začetku julija bodo odbori prizadetih proučili zahteve delavcev.

SE BODO ŽIVILA SPET PODRAŽILA?

1. julija se bodo začela pogajanja med sindikati in zastopniki mlinskih, pekarniških in mlekarinskih podjetij. Mlekarniški delavci so že storili prve ukrepe. Zahteve uslužbencev v mlinih in pekarnah v podrobnem še niso znane, vendar je bilo iz razgovorov razvidno, da jim gre za večje dohodke. Podjetniki se bojijo, da bodo nove plače preveč obremenile proizvodnjo, tako da bodo cene nujno morale narasti.

SOCIALISTI PROTI EWG

Po vesteh z Dunaja se socialisti prav nič ne navdušujejo za pridružitve Avstrije k Evropski gospodarski skupnosti. Avstrijska vlada je sicer predložila EWG zadevno prošnjo, ki še ni bila rešena. V Bruslju, kjer je sedež gospodarske komisije, bo Avstrijo v tej zadevi zastopal podpredsednik Pittermann, ki se menda ne bo posebno potegoval za pridružitve. Glede tega vprašanja se pojavljajo na Dunaju razni pomisleki, posebno ta, da bi tesno sodelovanje z Zahodno Nemčijo utegnilo počasi ustvariti ugodna tla za združitve Avstrije z Zahodno Nemčijo (Anschluß). Na drugi strani utegne vplivati na avstrijsko politiko tudi sovjetski pritisk, kar je Moskva dala Dunaju pogosto razumeti.

† Franc Hočevar

V Domžalah pri Ljubljani je 8. junija 1963 v »Domu počitka« odšel po večno plačilo Franc Hočevar v 84. letu starosti, znan pod imenom »Loški mlinar«.

Pokojni je bil rojen 25. oktobra 1879 v Ponikvah na Dolenjskem. Kot izučen mlinar je bil več let zaposlen v samostanskem mlinu v Stični, nato kot samostojen mlinar na Logu in v Stari vasi pri Grosupljem, kjer je zaradi svoje izredne poštenosti užival vsesplošno spoštovanje in bil obče priljubljen, saj so nosili oz. vozili v njegov mlin celo iz nad dve uri oddaljenih krajev.

V zakonu z ženo Marijo, ki je tudi že nekaj let pokojna, se mu je rodilo pet sinov, od katerih živita samo še dva. Sin Tone je bil kaplan v Zagorju ob Savi; nekaj tednov po nemški okupaciji l. 1941 ga je Gestapo zaprla, ga več tednov preganjala po spodnještajerskih ječah, nato pa izgnala v Srbijo, od koder se mu je po nekaj mesecih posrečilo rešiti se domov na Dolenjsko. Leta 1942 pa je tam postal žrtev bratomorne vojne, ostala, Lojze in France, pa tik po vojni.

Razen poštenosti sta pokojnika odlikovali tudi verska in narodna zavednost. Dokler je mogel, se je vedno izredno zanimal za razne verske in kulturne prireditve, stalno je prebiral katoliške časopise in mesečnike ter bil vsa leta naročnik knjig Mohorjeve družbe. Bil je tudi velik prijatelj lepega poštenega petja in glasbe, saj je bil tudi sam navdušen trobentač v prvi svetovni vojni in nato vsa leta pri domačem gasilskem društvu.

Zadnja leta je zaradi oslabelosti nog v miru preživel v »Domu počitka« v Domžalah, kjer je dobro pripravljen za pot v večnost v miru in brez bolečin zatisnil svoje oči. Pogrebne obrede je opravil č. g. župnik profesor Matija Tomc.

Sinu Jožetu, ki že več let vrši službo korektorja v Mohorjevi tiskarni v Celovcu, izrekajo uredništvo in bralci iskreno sožalje!

Srebrna maša v Štandrežu na Goriškem

Dne 16. junija t. l. je župnik in dekan v Štandrežu na Goriškem Jože Zorž obhajal srebrno mašo v spremstvu sošolca msgr. dr. Klinca kot arhidiakona, ter sosedov g. Špacapana in Manzinija, ki sta bila za diakona in subdiakona. Slavlencu je pridigal msgr. Klinec; na koro je dovršeno pel domači pevski zbor pod vodstvom Maksa Debenjaka. Popoldne so bile litanije Matere božje, katerih se je udeležilo prav tako lepo število vernikov in sobratov, ki so nekateri že zjutraj spremljali g. dekana pri daritvi sv. maše.

Štandrežci so se domačega g. dekana spomnili tudi drugače in mu poklonili obilen duhovni šopek in tudi materialno pokazali svojo hvaležnost.

G. srebrnomašnik je v Štandrežu že veliko napravil za cerkev. Prenovil je električno napeljavo, vpejal avtomatično zvonjenje na električni pogon, uredil ogrevanje cerkve v zimskem času. Sedaj je pa povabil umetnika Toneta Kralja, da bo vso cerkev preslikal. Iz načrtov je razvideti, da bo po končanih delih štandreška cerkev vsa nova in lepa še bolj kot zdaj. Poleg tega je mestna občina sprejela sklep, da odstopi cerkvi prostor med cerkvijo in šolo za župnijski oratorij. Tako bi morala prenovljena cerkev postati res središče Štandreža ne samo zemljepisno, temveč tudi vzgojno za vso mladino, ko bo tam dobila še oratorij.

Zadušnica ob obletnici smrti prof. Fileja

Ob obletnici smrti prof. Mirka Fileja je bila v ponedeljek, 10. junija, sv. maša zadušnica v cerkvi sv. Ivana v Gorici. Cerkev se je napolnila z goriškimi verniki, ki se še vedno z živo hvaležnostjo spominjajo prerano umrlega prof. Mirka Fileja. Sv. mašo je daroval msgr. Močnik, na koro pa so pevcu SKPD »Lojze Bratuž« peli slovensko mašo za rajne. Vidno ganjeni so verniki prisostvovali svetemu obredu in prav tako govoru, ki ga je po sv. maši imel msgr. Močnik. Spomnil se je zaslug pok. profesorja, kateremu je Bog poleg duhovniškega poklica dal še velik umetniški dar za glasbo in petje. Po končanem govoru so sledili obredi ob katehizmu.

Naslednji večer so imeli v cerkvi sv. Ignacija res veličastno mašo za pok. profesorja. Daroval jo je travniški župnik g. Persig. Na koro pa so lepo prepevali travniški pevci, kateri dolgujejo pok. profesorju veliko hvaležnost za njegov trud in požrtvovalnost. Tudi tu se je sv. maša zaključila s slovesnim Libera pred katehizmom sredi cerkve.

Lepo priznanje slovenski dijakinji

Dijakinja višje gimnazije v Gorici Daša Tomšič je skupno z dijakinjami slovenskih in ital. srednjih šol sodelovala na natečaju za najboljšo nalogo o združenju Evrope. Pred dnevi je prejela iz Rima svojo nalogo s priloženim pismom, naj nalogo prevede v italijanščino, da jo bo komisija lahko ocenila. Dijakinja je nalogo že prevedla in jo odposlala v Rim. — To je edina naloga, ki zastopa Goriško na vsedravnem konkurzu. Na goriškem skrbništvu so jo prebrali v originalu in jo tako tudi poslali v Rim.

„Avtobiografija“ ruskega pesnika Jevtušenka

V zadnjih časih imajo bralci priliko videti, da časopisi ne poročajo več toliko o ruskem avantgardističnem pesniku Jevtušenku. Ko se je zaključil kongres mladih komunistov, na katerem so ga obdolžili celo filonacizma, so novice o njegovem sluhu postale zmeraj redkeje, dokler niso popolnoma prenehale. Kdor je v teh zadnjih tednih srečal Jevtušenka na moskovskih ulicah, ga je videl molččega, žalostnega, z odsotnim in melanholičnim pogledom. Težko je v njem spoznati nekdanjega blečččega pesnika, ki je bil idol mladinskih množic. Njegovi prijatelji, prav tako kot njegovi nasprotniki, pravijo o njem, da je uničen človek. In nima niti še trideset let! Prišla je na dan celo novica, da je napravil samomor.

A to so lažne vesti. Jevtušenko je v resnici dostojanstveno pokazal trdnost svojega prepričanja. Te dni je izšla v Italiji njegova „Avtobiografija“, ki jo je mladi ruski pesnik napisal lani v enem tednu med aprilom in majem v Parizu. Kmalu nato so se začele v Rusiji obdolitve in ponovna kulturna oledenitev. Največji napad je Jevtušenko doživel prav zaradi svoje avtobiografije. Bralec se bo vprašal, zakaj neki se sovjetski cenzorji s tako silo zagajajo proti tej avtobiografiji, ki ni končno nič drugega kot nekakšna razlaga pesmi. To ni knjiga filozofa, niti ni razmišljanje politika, to je knjiga pesnika. Toda cenzorje najbolj moti dejstvo, da pozna tega pesnika milijoni v Rusiji in v ostali Evropi; in četudi nima dokumentacije, ki mora spremljati trditve zgodovinarjev, vsebuje kljub temu z nekega vidika obsodbo tistih napak, ki jih sovjetski sistem zagreši. Avtor pravi, da je napisal to avtobiografijo zato, da bi popravil zgrešeno podobo, ki so jo o njem ustvarili zapadni kritiki. Toda za dogmatike je to dovolj, da dolžijo Jevtušenka izdajstvu.

Zgleda, da zgodovina ni teh dogmatikov nič naučila. Vse, kar se je strašnega dogajalo za časa druge svetovne vojne in Stalinove vlade, se zdi tem ljudem malenkost. Jevtušenko piše: „Če sem v šoli bil anarhist, sem bil zato, ker nisem imel mirne vesti.“ In ta vest se vznemirja tudi sedaj, kadar vidi, da se ponavljajo napake preteklosti. V avtobiografiji je mladi pesnik vedno na prvem mestu. Prikaže se v burnih šolskih letih, v svojih mladeniških pustolovščinah, v nemirnih tavanjih težke in nevarne dobe. Toda prikazuje tudi svet skromnih in ponižnih ljudi, skratka družbo, ki je uradna ruska poročila ne omenjajo. Avtobiografija postaja vedno zanimivejša, čim se oddaljuje pesnikovo detinstvo in vstopi avtor v svet odraslih. Po tako zvanih „športnih“ pesmih se loti političnih: spozna ves mehanizem, po katerem so se delile Stalinove nagrade za umetnost; spozna praznino „uradnih pesnikov“, strah časopisnih urednikov, antisemitizem nekaterih komunistov, zlasti pa lažnivost in hinavščino dogmatikov, ki so vedno pripravljeni zamenjati stilistične razlike z ideološkimi.

Potreba po resnici, po odkritosrčnosti je gnala Jevtušenka, da je napisal svojo avtobiografijo. „Prepričan sem, da potrebuje narod samo resnico in da molčati pomeni žaliti ga, zaradi nezaupanja.“ Uradna kritika ga je prisilila k molku. Toda Jevtušenko je prepričan, da kljub ponovni oledenitvi v Rusiji vedno bolj piha pomladni veter. In noče molčati.

Zelo važna je njegova avtobiografija tam, kjer govori Jevtušenko o Pasternaku, o katerem izraža jasno in obenem objektivno sodbo. Mladi pesnik ostro obsoja propagandno kampanjo, ki so jo na Zapadu priredili za časa podelitve Nobelove nagrade umrlemu pesniku, in še bolj obsoja žalosten poizkus nekaterih sovjetskih pisateljev, ki so hoteli izbrisati Pasternakovo ime iz zgodovine ruske literature. „Bil je človek, ki je ljubil svojo domovino in ji ni hotel nič slabega. Morda ni razumel nekaterih stvari, toda ne po svoji volji: enostavno jih ni dojel. Mnoge dogodke je gledal, kot da bi se dogajali na drugem bregu. Ker je dolgo let živel skoro sam v svoji podeželski hiši, je znal biti v samotni intimnosti s samim seboj in z naravo. Toda ta oddaljenost od ljudi ga je tudi gnala daleč od pravega razumevanja za boje, ki se danes borijo v svetu. To je razumel tudi sam: bil je nekako na sredi dveh dob; v tem je bila moč in tragedija tega genialnega pesnika.“

Težko je sedaj reči, kakšna bo nadaljnja pesniška usoda mladega Jevtušenka; vendar eno je gotovo: ne bo tako lahko zbrisati smeri, ki jih je začrtal v ruski literaturi.

M. Z.

Nov center za družbene vede

Na Dunaju so v okviru UNESCO ustanovili nov evropski center za koordinacijo raziskovanj na področju družbenih ved. Njegov namen je, da bi stimuliral primerjalne študije s sodelovanjem nacionalnih centrov. Center, ki ga bo vodil poseben odbor, bo začel delati še pred koncem leta. Tri glavne tekme, ki jih bo obdeloval, so: splošno planiranje, osnovne koncepcije pomoči deželam v razvoju ter ekonomsko-družbene posledice razoroževanja.

L. Knafelj in njegova ustanova

(OB 292. OBLETNICI SMRTI)

Dolžnost naroda je, da ohrani v častnem spominu sinove, ki so storili zanj kaj pomembnega ali se zanj žrtvovali.

Med dobrotnike slovenskega naroda moramo uvrstiti tudi duhovnika Luko Knafelja. Kot previdni oče je dal svojemu narodu ustanovo, ki mu je vzgajala najboljše sinove. Cela stoletja je Knafljeva ustanova pripravljala narodu izobražene in kulturne delavce, ki so posebno v času preporoda ohranili slovensko samobitnost in kulturo. Da smo Slovenci dandanes na častnem mestu med kulturnimi narodi Evrope, je tudi zasluga Knafelja in njegove ustanove.

Luka Knafelj se je rodil leta 1620 (točen datum ni znan) v brezniški župniji na Gorenjskem. Umrl je 29. junija 1671 v Groß-Rußbach, star komaj petdeset let. Iz njegovega življenja nam je zelo malo znano. Vemo le, da se je odlikoval v bogoslovski znanosti in da je bil zelo podjeten človek. O njegovem dušnopastirskem delovanju nam je znano, da je bil sedem let bolniški kaplan na Dunaju in potem župnik v Groß-Rußbach (blizu Korneuburga) do svoje smrti.

Kar odlikuje Knafelja in nam ga predstavlja kot enega najboljših sinov naroda, je njegova ustanova. V svoji oporoki je zapustil svoje imetje, doseženo, kakor pravi

ustanovna listina, z božjim blagoslovom in z lastno marljivostjo, za ustanovo, ki naj bi podpirala slov. študirajočo mladino. V ta namen je dal veliko hišo v središču Dunaja in posestvo v bližini mesta, ki naj se bi prodalo za popravo hiše. Dohodki hiše naj bi vzdrževali slovenske študente na Dunaju.

Izvršitev njegove volje je Knafelj naročil takratnemu rektorju Dunajske univerze — Slovencu Juriju Bohincu, ki je napravil ustanovno listino in imenoval prvega „superintendenta“. Ustanova je stala torej pod okriljem Dunajske univerze, ki je tudi imenovala vsakokratnega „superintendenta“ ali voditelja, ki je moral biti Slovenec.

Skozi nad dve stoletji je Knafljeva ustanova pripomogla nešteto slovenskim študentom, med njimi tudi Prešernu, do višje izobrazbe. Zadnja leta pred prvo svetovno vojno je vzdrževala nad trideset štipendistov. Ko so bila l. 1851 na graškem vseučilišču vpeljana slovenska predavanja, je to vseučilišče zaprosilo za vsaj nekaj štipendij Knafljeve ustanove, da bi slovenski študentje lažje obiskovali tudi tamkajšjo univerzo.

KAJ JE ZDAJ S KNAFLJEVO USTANOVO?

Po prvi svetovni vojni je njeno delovanje zastalo, ker se avstrijska in jugoslovanska

Izročitev nagrade „Vstajenje“

V prostorih Slovenskega kulturnega kluba v Trstu je bila lepa slovesnost, s katero je bila izročena pisatelju in pesniku Vinku Beličiču prva nagrada „Vstajenje“, katero je ustanovil in podelil nedavno ustanovljeni Slovenski tiskovni institut v Trstu. Kot znano, ima ta institut namen omogočiti tesnejšo povezavo med pisatelji in zamejskimi založbami ter na splošno skrbeti za kvaliteto slovenskega tiska v zamejstvu. Z nagrado „Vstajenje“ pa hoče poleg tega tudi dati vsaj majhno priznanje našim pisateljem, ki ustvarjajo v najtežjih razmerah, skoro vedno zastoj, in si morajo pogosto še sami zalagati svoje knjige ter (kar je najbolj poniževalno in žalostno) tudi sami skrbeti za njihovo prodajo.

Nagrada „Vstajenje“ je bila podeljena za Veliko noč Vinku Beličiču za knjigo novelic „Nova pesem“ in Jožetu Udoviču za zbirko pesmi „Ogledalo sanj“. Ob slovesni izročitvi je bil na žalost navzoč samo Beličič.

Nagrada je dovolj skromna, saj znaša samo 50.000 lir, in še ta vsota je bila razdeljena med dva književnika (prvič je bila namreč podeljena za dve leti nazaj), vendar pa pomeni vsaj iskren poskus, prekiniti s sedanjim brezbriznostjo javnosti do naših avtorjev ter jim izraziti našo hvaležnost.

Papeževa smrt in dnevi žalovanja, ki so sledili, so preprečili, da slovesnost ni zadočila večjega poudarka. Kljub temu pa je bila lep in prisrčen praznik slovenskega kulturnega duha in pa ljubezni do slovenske pisane besede. Zbralo se je lepo število ljudi, največ mladine in kulturnih delav-

cev, pa tudi mecenov, ki so darovali za nagrado in katerim se je g. Stanko Janežič v imenu Slovenskega tiskovnega instituta še posebej zahvalil v svoji uvodni besedi.

O nagrajencih je spregovoril prof. Martin Jevnikar ter orisal njuno življenje in delo. Dve dijakinji sta nato prebrali neko Beličičevo novelico in štiri izmed najlepših Udovičevih pesmi.

Sledila je izročitev nagrade s šopkom rdečih nageljnov, med prisrčnim ploskanjem navzočih. Nagrajenec se je zahvalil tudi v imenu odstotnega Udoviča.

Vinko Beličič je potem na željo prisotnih spregovoril sam o sebi, o svojem pisanju in o svojih veselih ter žalostnih izkušnjah. V skoro enournem improviziranem govoru je duhovito in iskreno razgrnil pred navzočimi podobo sodobnega slovenskega pisatelja, ki se je vedno hrabro trudil, da bi se ne prepustil toku idejnega konformizma.

Slovenski tiskovni institut pa namerava podeliti tudi »Božično nagrado« za še neobjavljena dela.

„Forma viva“ 1963 v Sloveniji

Na letošnjem tretjem mednarodnem simpoziju kiparjev »Forma viva«, ki bo kot pretekla leta v Portorožu in v Kostanjevici, bo sodelovalo 21 kiparjev iz dvanajstih držav. Za simpozij se je prijavilo okrog 50 kiparjev, toda komisija je izbrala najboljše in najbolj ugledne likovne umetnike. Med drugimi se bosta simpozija udeležila Hubert Dalwood iz Anglije in Aldo Calvo iz Italije.

Izšel je „Slovar tujk“

Najbrž ne bo izobraženca, študenta, uslužbenca in sploh ne piščega človeka, ki mu ne bi bil potreben slovar neznanjih besed, ki smo jih v novejši dobi sprejeli iz tujih jezikov. Prav tako kot tem bo tudi vsem drugim prišel prav »Slovar tujk«, ki ga je kot prvo publikacijo svoje zbirke slovarjev izdala mariborska založba Obzorja.

Sodobni nagli gospodarski in družbeni razvoj ob tesni povezanosti z drugimi narodi se kaže v čedalje večji uporabi tujk. Seveda pa te niso vedno samo znamenje kulturnega razvoja in tehničnega napredka, ampak so lahko tudi ovira, ker tujk marsikdo ne razume ali pa jih napačno uporablja. Vsi vemo, kako preprosti ljudje, ki pridejo s podeželja v mesto, večkrat uporabljajo tujke v docela napačni zvezi in pomenu. Zato se vsekakor moramo strinjati z avtorjem slovarja tujk, ki je v svojem predgovoru poudaril potrebnost in koristnost praktičnega slovarja, v katerem bi bile poljudno pojasnjene vse besede in besedne zveze.

Novi slovar tujk, ki je znatno izpopolnjen in razširjen izdaja podobnega slovarja

istega avtorja izpred desetih let, bo današnjim potrebam gotovo ustrezal. Kot izve mo iz predgovora, ima novi slovar tujk na 470 straneh dvokolonskega tiska nad 20.000 besed, med katere je avtor uvrstil splošno rabljene knjižne tuje besede in besedne zveze, izpustil pa v knjižnem jeziku nedovoljene ljudske tujke, nepotrebne slovenske izposojenke in čisto strokovne izraze. Pri tem pa avtor vse tujke, zajete v slovar, široko pojasnjuje, posebno tam, kjer ni ustreznega slovenskega izraza. Povsod tam uporablja za tujko opis ali pa opis in prevod, zlasti tam, kjer sama slovenska beseda zaradi novosti ali strokovnosti ne bi bila dovolj jasna. Razen tega navaja avtor tudi različne pomene istih besed, tako da bo novi slovar tujk nedvomno ustrezal povprečnim potrebam, čeprav bi seveda lahko zajel še širše, zlasti v področje strokovne literature.

Kritika je novi slovar tujk toplo sprejela in pozdravila. Lahko trdimo, da bo nova razširjena in izpopolnjena izdaja »Slovarja tujk« koristna za uporabo doma, v šolah, uradih in podjetjih. — »Slovar tujk« je sestavil profesor Stanko Bunc, knjigo pa je domiselno opremil Uroš Vagaja.

vlada nista mogli sporazumeti, komu naj ustanova po mirovni pogodbi pripada. Po drugi svetovni vojni so se predstavniki koroških Slovencev zaman prizadevali, da bi dobili ustanovo zase. Šele pred par leti je bil podpisan sporazum med Avstrijo in Jugoslavijo, po katerem je prevzela Knafljevo ustanovo ljubljanska univerza.

Upamo, da bo ta ustanova, ki ima za slovenski narod zgodovinski pomen, še naprej prispevala za izobraževanje slovenske mladine, in sicer v smislu ustanovitelja, ker kdor prejme dar, mora sprejeti tudi pogoje, ki so na dar vezani. Koroškim Slovencem pa ne preostane drugega, kakor da si sami pomagamo, da si postavimo lastni visokošolski dom, ki bo sprejemal, vzgajal in podpiral našo študirajočo mladino in bodoči vodilni sloj naroda.

Ivan Tomažič

Delovanje Društva tržaških izobražencev

Društvo slovenskih izobražencev, ki je bilo ustanovljeno v začetku leta v Trstu in združenje intelektualcev krščanskega svetovnega nazora, kaže kar precej živahnosti. Priredilo je v svojem zbirališču v ulici Donizetti 3 dvoje predavanj, nekaj predavanj pa je bilo tudi po skupni maši vsako prvo nedeljo v mesecu v stranski kapeli jezuitske cerkve v ulici del Ronco. V tem okviru je predaval Karel Bajc o »Človeku na pragu vesoljstva«. Drugo tako zanimivo predavanje je bilo o perečem problemu padanja rojstev pri Slovencih. Tudi to predavanje je vzbudilo živahno debato. Sklenjeno je bilo, da bi morali ob vsaki priložnosti poudarjati ta problem, ki izpodjeda življenjsko moč in ograža obstoj slovenskega naroda.

Na vnebohod je priredilo Društvo slovenskih izobražencev avtobusni izlet na Staro goru v Beneški Sloveniji. Obiskali so tudi Trinkov grob v Trčmunu.

Piccasova iznajdba

Svetovni slikarski mojster, 82-letni Pablo Picasso je znan po svoji abstraktni umetnosti. Zadnje mesece se ni o njem nič slišalo. Ko se je pa pojavil spet v javnosti, poln svežih moči v Nizzi, je povedal, da je v družbi z nekim prijateljem izumil čudovit stroj, ki skoraj mehanično nariše največje umetnine. Umetnik pritiska kar na tipke stroja kot pri klavirju in na platno se vsipljejo različne barve in podobe po umetniškem osnutku. Picasso je tudi pojasnil, da se prihrani z njegovim samodejnim umetniškim strojem vsak ročni trud.

Stari mojster pa ni povedal, ali se je hotel ponorčevati nad abstraktno umetnostjo ali nad kakim sodobnim umetnikom.

NOVE KNJIGE

Gregor Strniša: Odisej

Izid »Odiseja«, druge pesniške zbirke Gregorja Strniše, pri Cankarjevi založbi, je dogodek v povojni slovenski poeziji. Resnično dogodek, sam iz sebe, samonikel, za dolga leta nazaj in morda naprej osrednji, z edinim neposrednim predhodnikom — »Mozaiki«, prvo Strnišovo knjigo pesmi, ki je današnja podoba te poezije megljeno že napovedovala. Napoved se je izpolnila — pa v presenečenje celo tistim, ki so razvoju kontinuiteto pesnika zaznali in zasledovali po revijalnih objavah. Strniša se je v »Odiseju« lahko za sedaj še brez škode spustil skorajda do oblikovne monotonije svojih pripovednih štirinaststičnic in skorajda do poetično feljtonskega obdelovanja znanih domišljijasko oziroma pravljeno razgibanih snovi in fabul. To mu je — kaže — potrebno za pripoved o eksistenčnih blodnjah in grozi človeka. Za pripoved, včasih že na meji prozne, pravcarke karkovske deskripcije, za svojevrstno sožitje epskega in lirčnega, ki skupaj ponikneta pod obode grozljivo lepih simbolnih vzdušij. »Odisej« je zato tudi oblikovno veščidel zbirka daljših ciklusov. Je plod zavestne ustvarjalne kontrole nad vsem nezavednim, na robu vsega — kot vse, kar nagiba k popolnemu.

J. S.

Prevajalci bodo imeli kongres

Letos od 31. avgusta do 7. septembra bo v Dubrovniku v Dalmaciji 4. kongres Mednarodne zveze prevajalcev (FIT). Ob tej priložnosti bo ta zveza slavila svojo desetletnico obstoja. V svoji sredi ima že prevajalce iz 25 narodov.

Naši letošnji slovenski novomašniki

KAREL SCHÖNBERG, rojen 14. februarja 1939 v Kranju; nova maša 14. julija 1963 v Beljaku, St. Martin.

ANDREJ KAJZNIK, rojen 3. decembra 1936 v Svatnah pri št. Jakobu v Rožu; nova maša 7. julija 1963 v Svatnah.

FRANC HUDL, rojen 28. septembra 1938 v Globasnici. Nova maša 14. julija 1963 v Globasnici.

Naši srebrnomašniki

Na praznik sv. Petra in Pavla leta 1938, torej pred 25 leti so bili sledeči preč. gg. posvečeni v mašnike:

PAVEL KANAUF, ki je deloval v župnijah Železna Kapla, Rožek, št. Jakob v Rožu, Kolbnitz, Sagnitz, St. Ulrich a. d. Goding, št. Ilj na Dravi 12 let in od 1957 naprej v Kapli ob Dravi.

MAKSIMILIJAN STINDL je pastiroval v Tinjah, Kamnu, Štebnu pri Globasnici, Gradesu, v Rožeku in na Brnci, kjer je že od leta 1946.

FRANC BRUMNIK je oskrboval v svojih duhovniških letih: Hodiše, Žel. Kaplo, Čače, št. Pavel na Zilji, Gozdanje, Šteben pri Globasnici, Kamen, Pliberk, Šmarjeto pri Velikovcu in od leta 1955 Kotmaro ves. Leta 1957 je postal dekanijski svetnik.

DR. PAVEL ZABLATNIK je gradil božje kraljestvo v št. Lenartu, Šmarjeti pri Velikovcu, Pokrčah, Želinjah, Pliberku, Šmiklavžu ob Dravi, na Golšovem in od leta 1961 naprej v Otmanjah.

3. julija obhajajo svoj srebrni jubilej: **P. CIRIL DEMŠAR**, ki je deloval kot misijonar v Celju in v Ljubljani - Moste, v Italiji in Argentini, od leta 1955 naprej v Avstriji na Dunaju - St. Severin, od leta 1961 pa v naši škofiji v Dvoru in Lipi.

JOŽE MIHELČ, ki je delal za božjo čast v zagrebški in mariborski škofiji, v naši škofiji pa v Sagritzu in od leta 1954 v St. Joliam am Forst.

IVAN MATKO je vršil svojo duhovniško službo v Ljubljani - Rakovnik. Od leta 1949 v Spittal/Drau, v Tinjah, Glinjah, Bajdišah in v Selah.

STEVEN V PODJUNI (Pozdrav iz Clevelanda)

Te dni je odpotovala poznana in pri vseh splošno priljubljena družina Franc Kastigar na obisk v rodni kraj, k rodite-ljem, k slovenski narodno zavedni družini Dumpelnik v Šteben v Podjuni.

Želimo našim izletnikom z dragimi svojci veselo svidenje, prijetno bivanje in srečen, zdrav povratek.

LJUBELJ

(Predor na jugoslovanski strani končan)

Predsednik Izvršnega sveta republike Slovenije Viktor Avbelj si je v sredo preteklega tedna skupno z drugimi jugoslovanskimi vladnimi predstavniki ogledal Ljubeljski predor. Na jugoslovanski strani je dolg 686 metrov. Odsek avtomobilske ceste, ki bo povezoval Ljubeljski predor in Naklo, pa je dolg 20 km in pol, končan pa bo do konca tega leta. Na njem delajo kar tri jugoslovanske podjetja: Slovenija ceste, Gradis in gradbeno podjetje Primorje. Najtežji na cesti Ljubeljski predor — Naklo bo tri kilometre dolg odsek v bližini Tržiča, kjer bo geološka sestava tal in podoba zemljišča zahtevala od graditeljev velikih naporov. Morali bodo na tej kratki progi zgraditi kar tri predore.

Vendar bo z otvoritvijo Ljubeljskega predora treba še počakati, dokler ne bodo končali z delom tudi na naši strani. Avstrijski odsek je dolg 900 metrov.

GORENČE

(Odlomek farne zgodovine)

Od 17. do 21. marca 1963 smo imeli petdnevno obnovo sv. misijona. Obnovo je vodil salezijanec č. g. Janez Valjavec iz Škocijana v Podjuni. Gospodu misijonarju se tu še enkrat lepo zahvalimo.

Obnova je izpadla dobro, vendar nekoliko slabše kot lani. Udeležencev je bilo okoli 70 odst. Izmed neudeležencev so bili nekateri bolni, drugi so odšli na delo, tretji so se poslužili zadnjih tednov velikončnega časa za prejem sv. zakramentov, nekateri, in teh je več, pa mislijo, da bodo imeli še dovolj časa za spreobrnjenje. Pač nočejo upoštevati Gospodovih besed: »Tudi vi bodite pripravljeni; zakaj ob uri, ko ne mislite, bo prišel Sin človekov!«

12. maja popoldne smo dobili luč iz Jeruzalema. Prinesel nam jo je g. župnik Vin-ko Zaletel iz Vogrč. Ob začetku vasi smo jo sprejeli, prižgali baklje in sveče in jo v procesiji nesli v župnijsko cerkev, kjer je bil najprej nagovor o pomenu jeruzalemske luči, nato pa šmarnična pobožnost. Potem smo odšli v dvorano, kjer nam je gospod župnik Zaletel pokazal nekaj krasnih slik iz Jeruzalema — glavne cerkve in tudi cerkev Božjega groba, od koder smo dobili jeruzalemsko luč. Ker je bil ta dan tudi materinski dan, smo videli tudi nekaj za ta dan primernih slik in nekaj iz misijonskih krajev za otroke. Mladina je nato iz cerkve med zvonjenjem zvonov odnesla z baklami jeruzalemsko luč v posamezne vasi in hiše.

Tako smo ta dan res lepo praznovali. V farni cerkvi smo ohranili jeruzalemsko luč do praznika presv. Trojice in z njo vsaki dan prižgali sveče. Gospodu župniku Zaletelu naj Bog poplača ves trud.

Gradnja nove železnice počasi napreduje. Nimamo upanja, da bo iztekla prihodnje leto. Na Ledu zdaj zidajo železniško postajo, pri Dravi pa barvajo most. To delo

17. julija pa obhaja svoj srebrni jubilej dekan

KRISTO SRIENC,

Postaje njegovega dušnopastirskega delovanja so bile: Pliberk, št. Lipš, Hohenfeld, Malta, Globasnica, Šteben pri Globasnici, Žitara ves, Kazaze in Šmihel pri Pliberku.

Vsem č. jubilarantom želimo mnogo moči in milosti ter se jim za vse delo iskreno zahvaljujemo. Verniki in farani, spominjajte se svojih dušnih pastirjev-jubilarov v svojih molitvah, da bi jim Bog dal še mnogo srečnih, zdravih in za božje kraljestvo uspešnih let! Ad multos annos! Na mnoga leta!

je nevarno in zamudno. Mi bi bili za sedaj najbolj veseli, če bi ob železniškem mostu čimprej dogradili mostiček za pešce. S tem bi nam bila pot do Božjega groba, Pliberka in ostalih krajev v Podjuni zelo okrajšana.

Na binkoštno nedeljo smo imeli prvo sv. obhajilo. Prvoobhajancev je bilo 16, enajst dečkov in pet deklic.

26. maja t. l. je umrla v Srednji vasi lepo na smrt pripravljena Nežka Zidej, pd. Štadlerjeva, dolgoletna kuharica pri žva-beškem župniku gospodu Urbanšku. Naj počiva v Bogu!

VOGRČE

(Naša vas se lepša)

Križi po naših vaseh in poljih so znamenje naše vernosti. Ponekod prodajajo, drugod jih obnavljajo ali celo nove postavljajo. Prav pa je, da mi vsaj to ohranjamo, kar so nam predniki napravili in zapustili.

V Vogrčah smo v zadnjih letih dva križa prenovili, enega pa novega postavili. Nov je Olipov križ ob glavni cesti, na katerem vidimo prav ob cestni strani sveta brata Cirila in Metoda, ki sta prav pred 1100 leti prinesla luč svete vere v naše kraje in jima je rajni sv. oče tri tedne pred smrtjo posvetil tako lepo okrožnico. V njej omenja, kako je on vsak dan molil k sv. Cirilu in Metodu za zedinjenje vseh kristjanov; naroča nam, da tudi mi častimo sv. Cirila in Metoda, kot ju je častil naš sveti škof Anton Martin Slomšek. Naj nas ta podoba na križu vedno spominja na zadnje naročilo, testament rajnega Janeza XXIII.!

Prenovljen je bil križ na Vogrški gori, ki ga pa le malokdo vidi. Le tisti, ki gre še peš čez goro v Rinkole, z avtom in motorjem pa tja ne moremo. Škoda, ker je tam gori tako lepo! Pa bi bilo prav, če bi občina poskrbela za boljše pot čez goro, ker hodi toliko rinkolskih otrok v vogrško šolo.

Sedaj je prenovljen tudi Grosov križ pri cerkvi. Bilo je res potrebno, ker je bil tako zanemarjen in pa, ker stoji na najlepšem kraju sredi vasi. Kakor druge križe je tudi tega prenovil naš stari znanec slikar Friderik Jerina. Prenovil ga je res tako lepo, da smo vsi veseli in navdušeni in mu moramo čestitati. Glavna slika predstavlja presveto Trojico, kot si jo je zamišljal slavni italijanski slikar Albertinelli. Bog Oče se v ljubezni sklanja nad Sinom, ki se na križu daruje Očetu iz ljubezni do Njega in do ljudi v spravo za grehe sveta. Iz te medsebojne ljubezni pa se poraja Sveti Duh. Na sprednji strani je slika Marijinega brezmadežnega Srca, ki nas po materinsko ljubi, posreduje za nas in nam po njem Bog deli na križu zaslužene milosti. Spodaj pa so znaki treh božjih čednosti: vere, upanja in ljubezni.

Križ je mojster Jerina z njemu lastno energijo in hitrico dovršil na dan pred praznikom sv. Rešnjega Telesa, prihodnji dan smo ga pred pranganjem blagoslovili, da je bil potem zadnji blagoslov pri tem prenovljenem križu. Tako je tudi s cerkve-

Otroški vozički

Moško in damsko perilo

Poletne srajce za otroke

Hans Thomasser

Villach

Widmannsgasse 33

OBJAVA

Šolsko leto 1962/63 bodo vse koroške šole zaključile z razdelitvijo spričeval v petek, dne 5. julija 1963.

Prvi dan velikih počitnic, to je v soboto, dne 6. julija, pa so na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu sprejemni izpiti za prvi razred in sicer ob osmi uri.

Prijave je treba izvršiti do 1. julija in za prijavo so potrebni naslednji dokumenti:

1. rojstni list,
2. dokument o avstrijskem državljanstvu
3. popis učenca, katerega pošlje šola direktno.

Na dan izpita pa mora učenec predložiti spričevalo, ki ga bo dobil dan poprej.

Isti dan so tudi sprejemni izpiti v višje razrede. Za prvi razred je predpisana učna snov 4. šolske stopnje. Za vse ostale razrede pa dobite pojasnila v šolski pisarni.

Pismene prijave je treba nasloviti na »Direktion des Bundesrealgymnasiums und Gymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22/II«.

Ravnateljstvo

Naše prireditve

ODER MLADJE

ponovi v nedeljo, dne 30. junija, ob pol treh popoldne v Farni dvorani v št. Ilju ob Dravi in ob osmih zvečer pri Tišlerju v št. Janžu v Rožu

napeto kmečko igro

»MATI TEREZA«

ki prikazuje trnjevo pot matere kmetice in njeno žrtev za posestvo in sina.

V odmorih igra godba!

Iskreno vabljeni!

ne strani poskrbljeno, da bodo Vogrče dobile lepši obraz, kar pa je sedaj naloga občine.

G. Jerina je naslikal na novem gasilnem domu sv. Florijana. Tudi to sliko je napravil lepo in v splošno zadovoljstvo. Je že prav, da ima sv. Florijan, zavetnik gasilcev, na tem novem domu častno mesto. Naši gasilci so že sedaj ponosni na svoj novi dom s sv. Florijanom. Četudi slika ni tako draga kot na novem pliberškem gasilnem domu, pa smo vseeno zadovoljni.

LIPA nad VRBO

(Česar smo že dolgo pogrešali)

V soboto, dne 8. junija, smo imeli v Lipi nad Vrbo dan vednega češčenja. Imeli smo pet svetih maš. Ob desetih je bila tudi sv. maša s slovensko pridigo; tako smo prišli tudi Slovenci po enajstih mesecih na svoj račun. Odkar so zboleli naš č. g. župnik Nagelschmied, razen evangelija n iveč slovenske besede v cerkvi. Sv. maša s pridigo je bila kljub velikemu delu pri košnji dobro obiskana.

Slovenski farani se zahvaljujemo č. g. Memšarju za lepo pridigo in č. g. Petriču iz Vernberga za sv. mašo in domačo molitev, ki nam je po dolgem času segla globoko v srce. Želeli bi le, da bi še večkrat zopet slišali pri nas domačo pridigo.

KNJIGARNA DRUŽBE SV. MOHORJA

sporoča, da je prejela:

Skrinjar, Jezus Kristus Premišljevanja, II. del, 480 str. (za drugo polovico leta) v raznih vezavah.

Tudi prvi del je še na zalogi.

Fran Grivec, Slovanska blagovestnika, 280 strani.

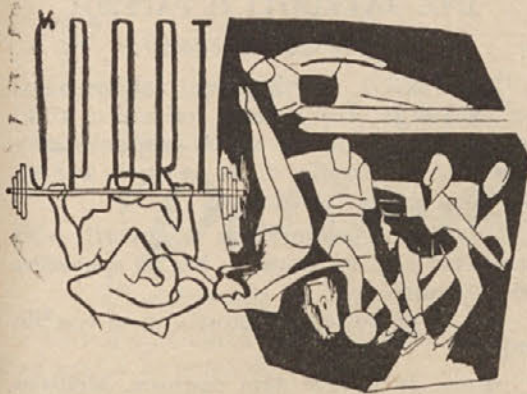
Škavtski priručnik, 480 strani.

V zbirki KNJIZIC, ki izhajajo na Opčinah v Trstu, sta izšli dve knjižici »Proti vetru« I. in II. del. To je prevod znamenite knjige belgijskega jezuita p. Fernanda Lelotte. Namenjena je študirajoči mladini, ki odhaja na počitnice. — Ob 1100-letnici slovanskih blagovestnikov pa je izšla knjižica »Naša učitelja sv. Ciril in Metod«. Kdor ne more kupiti Grivčevega življenjepisa sv. Cirila in Metoda, naj bi prebral letos vsaj to knjižico!

Profesorska

Srednješolski profesor gre zamišljeno po mestni ulici. Sreča ga star prijatelj in ga nagovori: »Kolega, kako pa da imaš na eni nogi črn čevljev, na drugi pa rjavega?«

Profesor zamišljeno odgovori: »Saj res, a zdi se mi, da imam doma še en tak par čevljev.«

NOGOMET
Rappan cup: Avstrijci so nepričakovano dobro začeli

Kot je znano, se imenuje poletni internacionalni nogomet »Rappan-cup« po švicarju Karlu Rappanu. Zastopane so pri tem 4 države, izmed katerih imenuje vsaka po 4 klube, ki se udeležijo potem tega internacionalnega nogometnega pokreta.

Avstrija je imenovala kot svoje zastopnike RAPID, WAC, SCHWECHAT in VIENI. Prvoimenovana kluba RAPID in WAC sta žela v prvi tekmi lep uspeh. RAPID je premagal v Stockholmu tamkajšnji klub Djurgarden z 3:0 (2:0). Gole sta ustrelila Flögel (14.) in Seitz (34,53).

WAC je premagal v Enschede moštvo z 1:0 (1:0). »Hati gol« je ustrelil Cejka v 9. min. Slabše pa sta odrezala ostala 2 kluba. Schwechat je bil v Amsterdamu poražen z 4:2 (3:2). To pa ni razočaranje, kajti klub Ajaks je imel v svojih vrstah pet igralcev prvega nizozemskega moštva.

Viena je igrala na domačem igrišču pro-

ti Bavarski 2:2 neodločeno in s tem zadala veliko žanzo.

Avstrija Celovec

Po »nesreči« je Avstrija Cel. začela takoj z obnovo na glavi in na udih. Kar se tiče glave, je tako, da je bil razpuščen triumvirat Rath-Smetana-Springer. Smetana se bo podal najbrž spet nazaj na Dunaj. Njegovo vlogo bo prevzel v regionalni ligi ali trener Gernhard, Strittich, ali pa Joksch, ki so bolj ali manj znani nekdanji igralci pri RAPIDU, VIENI; zadnji pa je Štajerc.

Svojo nalogo pa bo vršil v nadalje še Walter Rath, ki išče že sedaj primerne materiala, potom katerega bi postavil na noge zopet nekdanjo »Avstrijo Celovec«.

Smrtni slučaji v nogometu

Zelo žaluje te dni nogomet-ASK za svojim pokojnim branilcem, 21-letnim Rauneggerjem iz Celovca. Fant se je s tovornim avtom zaletel pri št. Andražu v Labotski dolini v vlak ter se tako ponesrečil, da je po nekaj dneh svojim poškodbam podlegel.

Podobno je prišel ob življenje tudi Otto Gollnhuber iz Kapfenberga. 39 let stari je bil večkrat avstrijski mednarodni tekmovallec in je slednjič bil tudi eden izmed tistih, ki so letos privedli moštvo Kapfenberg zopet v državno ligo. Smrt ga je čakala pod kolesi vlaka, ki je vozil iz Gradca v Kapfenberg. Kot domnevajo, je padel v nekem ovinku raz stopnic vlaka ter pod kolesi nekega drugega vlaka prišel ob življenje.

Od srpa do traktorja

Malo njivico pšenice s površino sto kvadratnih metrov so nekoč žele ženjice s srpom dobro uro. Spreten kosci je položil klasje s koso za dobrih dvajset minut. Z motorno kosilnico požanješ danes to njivico v kakih desetih minutah. In komaj eno minuto in pol je potrebno, da požanješ in zmlatiš ta kos pšenice s kombajnom, kot imenujejo stroj, ki žanje in mlati ter povezuje na njivi. S tem primerom, vsakomur dovolj nazornim, se hočemo danes dotakniti enega največjih vprašanj modernega gospodarstva, namreč produktivnosti ali storilnosti. Je to beseda, ki bi si jo morali vedno spet predložiti, če hočemo gospodariti tako, kot to zahteva sodobni čas.

Za en kilogram kruha dela ameriški delavec 13 minut, švedski 21 minut, avstrijski 30 in italijanski 38 minut. Za kilogram mesa je potrebnih v Ameriki dela za 64 minut, v Švici 140, v Avstriji 194 in v Italiji 300 minut. Da kupiš kilogram sladkorja, moraš delati v Ameriki 9, v Angliji 22, v Avstriji 68 in v Italiji 100 minut. Da sedaj primerjamo Ameriko in Avstrijo: za 1 kg kruha izdamo mi dvainpolkrat več, za 1 kg mesa trikrat več in za sladkor enajstkrat več kot v Ameriki. Če delata ameriški in avstrijski delavec vsak po eno uro, si prisluži ameriški delavec skoraj trikrat več kot naš. Ta dejstva dajo misliti, kajne!

Gospodarski teoretiki pravijo temu pojavu, ki smo ga prikazali z gornjimi primeri, produktivnosti ali storilnosti. Gospodariti se pravi, delati tako, da dosežeš čim največji uspeh. Delavec, ki mora delati samo s svojo pridno roko in kvečjemu še s kakim nerodnim orodjem, bo dosegel brezprimerno manjši delovni uspeh kakor oni, ki stoji za modernim strojem. Oba se trudita taisti čas, a delovni uspeh obojih je čisto različen: neznaten pri prvem in obilen pri drugem delavcu. Večji delovni uspeh omogoča nadalje višje delavske plače in boljšo življenjsko raven delavcev. Zato si ameriški delavec s svojim zaslužkom razmeroma veliko več sme privoščiti, ker je njegovo delo v modernih, s stroji opremljenih delavnicah mnogo bolj uspešno kot v drugih, manj razvitih deželah.

Prenesimo gornji primer delovne storilnosti v kmetijstvo. Uspehi modernega živinorejca so v primeri z onimi zaostalega, ki se ukvarja na primer z istim številom živine na morda približno enako velikem posestvu, vidno boljši. Izračuna jih lahko v mesečnem mlečnem donosu ali v izkupičkih prodanih kosov. In najsi je drugi kmet še tako priden ali celo garač, v gospodarski tekmi ga bo moderni živinorejec vedno posekal in nehoti ogrožal v njegovem obstoju. Pojdimo na njive ali v gozdove, povsod najdemo taisti pojav. Čimbolj je gospodar opremljen z dobrim orodjem in svinčnikom, čim več razume o modernem gospodarstvu strokovno in računsko, tem

Ob nakupu krave – mlekarice

Krave mlečnih pasem spremenijo večino krme, ki jim jo nudimo, v mleko, pri nemlečnih pasmah pa v maščobo.

Mlečnost ene krave pa ni slučajna ampak je podedovana. Zaradi tega moramo pri izbiri naraščaja jemati za pleme samo teleta tistih krav, ki so dobre mlekarice, kajti lastnost mlečnosti se podeduje.

Do dobrih krav mlekaric pa smo prišli samo s selekcijo. Selekcija pa ni nič drugega kakor stalen izbor najboljše živine, ki nam parjena med seboj daje potomstvo z odličnimi svojstvi.

Danes poznamo že krave, ki nam ob primerni prehrani dajo v 365 dneh do 200 stotov mleka. Najboljše mlekarice na svetu so krave holandske (belo-črne) in pa švicarske (sivo-rjave) pasme.

Mlada krava proizvaja nekoliko manj mleka, kakor starejša. Vendar proizvodnja mleka raste od ene mlečne dobe do druge. Najvišjo proizvodnjo pa imamo po petem – šestem teletu, nakar pa prične proizvodnja polagoma upadati. Vsaka mlečna doba pa traja približno 300 dni (10 mesecev), vendar je lahko tudi daljša ali krajša. Odvisno je pač od primera in pa od časa ponovne obrejitve. Prvi teden po porodu krava ne proizvaja mleka, ampak mleživo, katero mora telček, če hočemo, da ostane pri življenju, nujno nekajkrat zaužiti. Proizvodnja mleka raste do tretjega meseca, nakar se mleko za nekaj mesecev ustali, za tem prične postopno upadati do popolne presušitve.

Nekateri menijo, da je proizvodnja mleka odvisna od pasme, drugi spet da je odvisna od prehrane. Motijo se pa oboji. Proizvodnja mleka je namreč odvisna:

1. od lastnosti, ki jih je krava mlekarica podedovala,
2. od načina prehrane,
3. od higienskih razmer, v katerih živali živijo.

Vendar, ko nam je nemogoče kupiti kravo na podlagi zgoraj navedenih lastnosti, svetujemo naslednje: pri izbiri krave za pleme naj živinorejci pazijo na okostje, ki

SLIKARSKE VAJENCE
sprejme in nudi brezplačno oskrbo
slikarski mojster
Hans Scarsini
KLAGENFURT Friedlstraße 37

nja polagoma upadati. Vsaka mlečna doba pa traja približno 300 dni (10 mesecev), vendar je lahko tudi daljša ali krajša. Odvisno je pač od primera in pa od časa ponovne obrejitve. Prvi teden po porodu krava ne proizvaja mleka, ampak mleživo, katero mora telček, če hočemo, da ostane pri življenju, nujno nekajkrat zaužiti. Proizvodnja mleka raste do tretjega meseca, nakar se mleko za nekaj mesecev ustali, za tem prične postopno upadati do popolne presušitve.

Nekateri menijo, da je proizvodnja mleka odvisna od pasme, drugi spet da je odvisna od prehrane. Motijo se pa oboji. Proizvodnja mleka je namreč odvisna:

1. od lastnosti, ki jih je krava mlekarica podedovala,
2. od načina prehrane,
3. od higienskih razmer, v katerih živali živijo.

Vendar, ko nam je nemogoče kupiti kravo na podlagi zgoraj navedenih lastnosti, svetujemo naslednje: pri izbiri krave za pleme naj živinorejci pazijo na okostje, ki

Najnovejše kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje, gospodinjske potrebstine
ugodno in na obroke pri
HANS WERNIG
KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Blago za poletne obleke, posteljno perilo
Velika izbira zelo ugodne cene
L. Maurer
Klagenfurt Alter Platz 35

Smaller-Große
Čista svila in trevira
v popolnoma novih barvah!
Oglejte si tudi izložbe v naši pasaji!

Največja sadjarska zadruga na svetu

Ta zadruga je na Angleškem in se imenuje »East Kent Packers Limited«. Svoje sedež ima v Faversham v grofiji Kent, ki je kmetijsko najbogatejši predel Anglije, večinoma posajen z jablani in hruškami. Za vodstvo in upravo, skladišča, hladilne prostore, odpošiljanje in drugo ima zadruga 15 ha zazidane površine. Skozi celo leto ima zadruga zaposlenih okoli 700 oseb. Lastnih tovornjakov imajo 60 in z njimi pripeljejo v skladišča vse pogodbene pridelke članov. Zbere in odpremi v prodajo letno nad 270.000 stotov jabolk in hrušk. Stroški za prejem, shranitev, prodajo in odpremo sadja znašajo okoli 7 do 8 italijanskih lir za kg. Lansko leto je plačala svojim članom jabolka po nekaj več kot en angleški šiling, to je okoli 3.— šilinge našega denarja za libro (454 gramov).

Ameriški zdravniki proti kajenju

Ameriško združenje kardiologov se je odločilo za ostro borbo proti kajenju kot navadi, ki škoduje zdravju. Uprava tega združenja je priporočila vsem svojim članom, da sprejmejo poročilo o kajenju in obolelih žil, ki ga je pripravil poseben komite zdravnikov in učenjakov.

To poročilo še posebej poudarja, da je cela vrsta medicinskih proučevanj statistično dokazala povezanost med intenzivnim kajenjem in obolelji koronarnih arterij. Kajenju bi lahko pripisali tudi večje število smrtnih primerov za to boleznijo.

Združenje kardiologov je to poročilo v celoti sprejelo in potrdilo, obenem pa se je odločilo, da bo v kampanji proti kajenju sodelovalo tudi z drugimi strokovnimi in zdravstvenimi organizacijami. Smoter te kampanje je, odvaditi ljudi kajenja, predvsem pa mladino in tiste odrasle osebe, ki jim zaradi specifičnih pogojev grozi večja nevarnost obolenj.

Dovolj zgovoren je samo en podatek, ki ga navaja poročilo omenjenega združenja: raziskave v letu 1960 so pokazale, da je bilo število smrtnih primerov zaradi srčne kapi pri moških srednjih let za 50 do 150 odstotkov večje med kadivci kot nekadivci.

Mali oglas
Sprejememo UČENCA z dobrim šolskim spričevalom za zagovodjo in lesno industrijo. Dobi prosto hrano in stanovanje ter dobro mesečno plačo. Ponudbe pod »Sägewerker« na upravo lista.

Izbira in kvaliteta
preprog, zaves in posteljnine v trgovini opreme
LODRON
VILLACH Lederergasse 12
Tujskoprometni in gostinski obrati dobijo poseben popust!

Zabloda naše dobe

Vsi čutimo, da zajema današnje življenje vedno večja brezbržnost do verskih vprašanj in večkrat že »dobri« kristjani kažejo mišljenje, ki se prav nič ne loži od poganstva. Zlasti pa je življenje ljudi, ki se še smatrajo za verne in dobre, posebno v nekaterih področjih, povsem nekrščansko. Njih gledanje na vzgojo, kulturo, družino, družbo, državo, tisk in razvedrilo je zastrupljeno z nekakim novim poganstvom.

Pri tem se vprašujemo, odkod prihaja vse to in kje so vzroki temu duhovnemu odpadu od krščanstva. Nekoč je bilo vse lažje ugotoviti vzroke odpada, ker so krivi preroki javno širili svoje zmote. Tako nastopajo tudi še danes oznanjevalci adventističnih in spiritalističnih sekt; toda pravih oznanjevalcev počasnega odpada od Boga skoraj ni mogoče ugotoviti.

Ko nastopi nova bolezen, katere ne more zdravništvo zaustaviti, tedaj nastane mrzlično iskanje novih in učinkovitih sredstev. Tako smo doživeli, kakšna zaskrbljenost je zavladala med zdravniškim svetom ob pojavu rojstev otrok brez rok ali nog.

Pri iskanju vzrokov bolezni si zdravniška znanost prizadeva, da najprej ugotovi, v čem je nova bolezen, njeno bistvo; najti in ugotoviti mora, kako se bolezen pojavlja in kateri so pogoji njenega širjenja.

Kar velja za bolezni fizične narave, velja prav enako tudi za bolezni duhovne narave.

V teku zadnjih sto let so vrhovni učitelji katoliške Cerkve pogosto v svojih okrožnicah kazali na vrsto zablod moderne dobe. Med temi je zlasti zabloda, ki jo imenujemo »laicizem«, tista huda kužna bolezen, ki zastruplja duhovno ozračje in mišljenje sodobnega človeka. To vrši ta zmota tako, da se človek niti prav ne zaveda, deluje torej kot rak, ki neopazno razkroja človeški organizem dokler ni uničen. Zlasti papež Pij XI. govori izrpnost o naukih laicizma v okrožnicah »Quas primas« (1925) in »Divini illius Magistri« (1929). V teh pismih kaže pogubnost laicizma, ki je svoje brezbožne nauke zanesel že na vsa področja človeškega udejstvovanja. Posebej pa so o laicizmu za svoje vernike izdali italijanski škofje pred tremi leti izrpnost in vsestransko poučno pastirsko pismo.

Tudi pri nas je zmota laicizma v zadnjih desetletjih močno zastrupila javno življenje. Saj je znano, da je med avstrijskimi deželami prav Koroška najbolj versko »mrzla« in da je bil vpliv Cerkve od strani političnih in kulturnih ustanov vedno zelo osporavan. Prav poučno nam o tem poroča msgr. Podgorc o bojih škofa dr. Kahna v letošnjem letniku »Vere in doma«.

V kolikor je že iz gornjega mogoče razbrati, je »laicizem« nauk in delovanje proti naukom in delovanju katoliške Cerkve. Kaj več in podrobneje pa hočemo v nadaljevanjih povedati o tej največji kužni bolezni, ki razkroja življenje in mišljenje sodobne družbe.

Prvi festival slovenskih popevk

V soboto, 15. junija, se je v tržaški dvorani »Auditorij« pričel prvi festival slovenske tržaške popevke. Prireditelji pa so predstavo ponovili še v popoldanskih in večernih urah naslednjega dne.

Zamisel za širokopotezni načrt je sprožil g. Stanko Birsa iz Rojana, ki je brez dvoma duhovni oče prvega festivala. Že pretekle jeseni se je Birsa pričel razgovarjati s tržaškimi mladimi glasbeniki z namenom, da bi zamisel tudi uresničili. Vsa stvar se je pričela iz zamisli enega samega človeka, ki je s svojo vztrajnostjo znal pripeljati festival varno v pristan. Najprej sta se mu pridružila Mario Sancin, glasbeni referent na slovenski tržaški radijski postaji, ki je v prvih povojnih letih sodeloval v znanem zabavnem orkestru Bojana Adamiča in Drago Žerjal iz Boljunca. Trojica se je vrгла z vso vmo na delo. Začeli so stikati za ljudmi, ki se zanimajo za lahko glasbo. Zbrali so orkestraše, skladatelje in pesnike, ki so vsak po svoje pripomogli do uresničitve zamisli. Podčrtati je treba, da so se predvsem navdušili mladi ljudje. Ko pa se je začel prvi prireditelji že znani mladi tržaški pianist in aranžer Aleksander Vodopivec, je pripravljeno delo prešlo v zaključno fazo. Vodopivec je namreč s talentirano roko opravil ogromno delo aranžiranja večine triindvajsetih popevk za orkester.

Za mladino in prosveto

Pod jeklom je izkravavela

V nedeljo, 19. maja, so blagoslovili v Anconi v kapucinski cerkvi kapelico, ki jo je dal zgraditi Aleksander Serenelli, morivec Marije Goretti, kot vidno znamenje odpuščanja, ki ga je prejel od svetnice, ko je umirala. Kakor je znano, je Aleksander Serenelli po odsluženju kazni vstopil v samostan kot kapucinski brat. Kapelico je dal zgraditi s svojimi prihranki in z darovi, ki jih je prejel od dobrotnikov.

Marija Goretti se je pravkar povzpela po stopnicah na teraso, od koder je bilo videti na dvorišče in vaško cesto. Sama je bila doma, v skromnem stanovanju, ki se je držalo še enega stanovanja, v katerem sta živela tudi oba Serenellija, oče in sin Aleksander.

Čeprav je bilo Mariji šele enajst let, jo je Aleksander že večkrat nadlegoval. Neizmerno se ga je bala. Ko se je morala zadnjič z njim boriti, je stekla v cerkev in se tam bledko zjokala.

Marija se je usedla na vrhno stopnico. Tu zgoraj se je počutila varno, saj na odprtem prostoru se Aleksander vendar ne bo upal. V rokah je imela njegovo srajco, da jo zakrpa, istočasno pa je molila rožni venec.

Toda mala Marija se je zmotila. Aleksandrova strast je bila hujša kot pomislek, da bi ga mogel kdo opaziti. Čim jo je zagledal, je pustil svoje delo in v par trenutkih je že bil pri njej.

Še je hotela zbežati, a Aleksander se ni dal ugnati. Z očmi, ki so bruhale strast, se je postavil pred njo, ji zaprl pot in rezko siknil: »Pojdi z menoj!«

Marija, ki je ob napadu zlezla skupaj kot jež, je počasi dvignila glavo. Pogled v Aleksandrove oči jo je prepričal, da hoče iti fant do zadnjega. Obstala je na mestu in ga mirno vprašala: »Zakaj naj grem s teboj, kaj želiš od mene?«

Toda z Aleksandra je govorila le strast, zato je odločno ponovil ukaz. A tudi deklica se je z enako odločnostjo uprla: »Dokler ne poveš, zakaj, se ne premaknem od tod.« Njen glas je bil sicer miren, a v notranjosti je trepetala od strahu in negotovosti, kaj se bo zgodilo. Saj ga je že poznala...

Dekličin odpor je Aleksandra vidno razdražil. Za njega ni bilo poti nazaj; vsi obziri do nje, do staršev, do ljudi, do Boga so izginiti. ... Danes mora nasititi svoj nizki gon. Zgrabil jo je z roko in jo zavel v sobo. »Končno sva sama«, je sikal skozi ustnice, medtem ko si je prizadeval, da ji stori silo...

Marija je vsa trepetala v grozi. Mislila je na sveto Devico, na besede župnika iz Neutuna, na božje zapovedi in na svoj sklep, da bo ostala čista za vsako ceno. »Nočem tega«, je ponavljala, »to je greh...«

Fant pa je samo divjal nad malo Marijo, ki se je branila z močjo, kakršne ne bi nikdar pričakoval od enajstletne. Njegovo poželjenje se je nenadoma spremenilo v silno jezo. »Torej nočeš«, je zasoplo še enkrat vprašal in je zagrabil svetel predmet, ki je ležal na mizi.

V smrtni grozi je Marija zaprla oči in znova dejala: »Ne, Aleksander, res nočem tega, ker je greh!«

Potem pa, prebrisana mačka, imej to za spomin!« je Aleksander poln notranjega gneva iztisnil iz sebe. Deklica je začutila, da ji je nekaj hladnega prodrlo v hrbet. On jo je za hip pustil in Marija se je hotela dvigniti. Pa je že opazila curek krvi, ki ji je po nogah pritekel navzdol.

Čez hip je bil Aleksander zopet pri njej. To pot je Marija videla razločno, da drži v rokah jeklen nož. V grozi je zaprla zopet oči. Nato ji je ostro jeklo prebadalo telo, ki je bilo vse oblito s krvjo. Zdravniki so pozneje ugotovili, da je bilo teh ubodljajev štirinajst.

Vse okrog Marije se je spremenilo v megljo. S pritajenim glasom je še šepetala: »Aleksander, odpuščam ti«. V njeni duši pa je bilo svetlo ob spoznanju: »Zdržala sem.« Bilo je to spoznanje kot pesem zmage po trdem, a uspešno zaključenem boju.

NE MALIKUJ!

Vsaka vrednota ima svojo veljavo. Za kristjana je gotovo največja vrednota Bog, kateremu edinemu kot Stvarniku gre največje spoštovanje. Ljudje pa nešteto vrednote čisto prevrnejo in izkazujejo božjo čast stvarcem, ki tega ne zaslužijo. Temu pravim, da malikujejo ali po božje časti jo malike namesto Boga.

Tudi moderni ljudje mnogo malikujejo. Nekaterim je znanost, drugim umetnost, še drugim tehnika pravi malik. Ti maliki sicer ne stojijo v templjih, marveč v sroih. Okrog njih krožijo vse misli in želje. Neki modrijan je rekel: »Človek ne more živeti brez Boga; vsak časti ali pravega Boga ali klečeplazi pred maliki.«

Še več pa jih je, ki kako vrednoto neprimerno precenjujejo in do nje gojijo pravi kult. Tako uganjajo danes mnogi

DVE ANEKDOTI O PAPEŽIH

Janez XXII. in redovnice

Janez XXII. je bil precej šaljive narave. Nekoč je obiskal neke redovnice, ki so se mu hitro pritožile zoper svojega spovednika in ga prosile, da bi se smele kar same med seboj spovedovati.

Papež je z nasmeškom odgovoril: »Ni napačna ta misel. Samo — kaj pa spovedna molčečnost?«

»O, če ni hujšega, Svetost!« so se veselile nune.

»Prav. Jutri vam dam odgovor. Medtem pa mi shranite tole škaflo. Samo odpirajte je nikar!«

Drugo jutro se je papež vrnil in naznanil, da jim ustreže, le tisto škaflo naj mu prej prineso. Zadrega, obotavljanje — končno pa le povedo, kaj se je zgodilo. Komaj je bil svetil oče odšel, so se že spravile nadenjo in jo odprle, — in pičček, ki je bil v njej, jim je ušel.

In tako je ostalo vse pri starem.

Janez XXIII. — podnarednik

Vojaški duhovniki italijanske vojske so se prišli pokloniti Janezu XXIII., nič manj hudomušnemu, kakor je bil njegov prednik po imenu.

Ko se je vojaški škof, ki je nosil šaržo generala, sklonil, da bi papežu poljubil nogo, je Janez XXIII. — nekdanji podnarednik — skočil pokonci in salutiral: »Gospod general, podnarednik Roncalli! Na povelje!«

ZA DOBDO VOLJO

Škotska

K zelo bogatemu Škotu pride časnikar in ga vpraša: »Zelo vam bom hvaležen, če mi razložite skrivnost, kako ste obogateli.«

»Zelo rad, a ker je zgodba zelo dolga in ni potrebno, da bi si gledala v obraz, dovolite, da ugasnem luč.«

»Hvala, ne potrebujem drugega, sedaj že razumem, kako ste obogateli...«

popevke pa so peli: Marjuča Oficija, Stojan Berce, Gilbert Trampuž, Anka Sukan, Pino Hrovat, Marta Werk, Ivan Sancin, Ljubica Berce, Miranda Caharija, Nora Jankovič, Ida Ukmar, Maver Alma in Tullio Možina.

Vseh triindvajset prikazanih popevk pa so zložili mladi tržaški komponisti. Med njimi naj omenimo: Drago Žerjalo, Maria Sancina, Aleksija Curka, Oskarja Šonca, Anko Sukan, Jurija Kuferzina, Nadjo Hriščak, Manija Bogatca, Tulija Možina in Majo Pertot.

Naslednje vprašanje, ki so si ga zastavljali v dveh predprirediteljski ljubiteljski lahke glasbe je bilo naslednje: katera popevka se bo uvrstila na prvo mesto. Naloga poslušalcev je bila namreč v tem, da so oddali svoj glas popevki, ki jim je bila najbolj všeč. Na vsaki vstopnici so bili trije kvadrati, v katere je gledalec vpisal številko pesnice, ki mu je bila najbolj všeč.

Mnogi so se tudi spraševali, kakšna bo kvaliteta prikazanih popevk. Ali se bodo lahko kosale z melodijami drugih festivalov z dolgo tradicijo. Upravičeno lahko rečemo, da so bile popevke take, da ne bi delale sramote na nobenem znanem festivalu.

Ker bomo venjetno tudi na Koroškem lahko kmalu pozdravili slovenske tržaške orkestraše in pevce, si bomo ogledali še lestvico nagrajenih popevk s prvega tržaškega festivala slovenske popevke.

KO SI KUPIM „500“ (avtomobilček), glasov 760, glasba in besedilo Drago Žerjal — pevec Miranda Caharija in Pino Hrovat.

TA NAŠA BURJA (cha cha), glasov 596, glasba in besedilo Drago Žerjal — pevec Miranda Caharija.

MARJU — CHA CHA CHA, glasov 545, glasba in besedilo Mario Sancin — pevec Marjuča Oficija.

VEČER, glasov 230, glasba Aleksij Curk — besedilo Zorko Ščuka — pevec Ivan Sancin.

NOČNI TANGO, glasov 204, glasba Oskar Šonc — besedilo Zorko Ščuka — pevec Pino Hrovat.

SPOMINI, glasov 203, glasba Anka Sukan — besedilo Ivo Sancin — pevec Anka Sukan.

DISONANCA, glasov 178, glasba Nadja Hriščak — besedilo Fischer — pevec Nora Jankovič.

HREPENENJE, glasov 165, glasba in besedilo Drago Žerjal — pevec Marta Werk.

PAPAGAJ RORY TWIST, glasov 129, glasba Aleksij Curk — besedilo Marica Mahnič — pevec Miranda Caharija.

PISMO SPOMINOV IN LJUBEZNI, glasov 117, glasba in besedilo Jurij Kuferžin — pevec Marta Werk.

Prepričani smo, da prvi festival slovenske tržaške popevke ne bo ostal osamljen primer, pač pa začetek plodovite tradicije. Pripravljali bodo v najkrajšem času razpisali natečaj za nove melodije, ki jih bodo prikazali na drugem festivalu, ki bo — kot predvidevajo — v pustnem času leta 1964.

Saša Rudolf

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

KSAYER MEŠKO:

Poljančev Cencek

(Nadaljevanje in konec)

»Ne boj se, Cencek! Le brez skrbi vzemi desetico in lepo mirno stoj!«

Cencek je spet iztegnil okroglo in mehko roko in vzel denar.

Med tem je slikar že uredil svoje kukalo.

»Zdaj pa stoj čisto mirno, mali! — Ena — dve — tri! Tako! — Zdaj pa si res priden, Cencek! Pojutrišnjem dobiš sliko.«

»In zdaj smem iti?«

»Lahko!«

Cencek je naglo premeril z očmi še enkrat čudno črno kukalo, potem pa jo je udril na žive in mrtve proti vasi.

»Pa vendar ni ustrelilo! In še novce sem dobil, celo belega!«

Polno radosti je bilo malo srce, radosti nad denarjem, a tudi, ker je ušel srečno tako veliki nevarnosti.

Doma pa se je mati na pol čudila, na pol jezila.

»Ah, ta otrok, kaj vse počne! A daj desetico, da jo shranim. Suknjice ti bo treba, sicer v jeseni niti v šolo ne moreš.«

Cencek se je ločil z zelo težkim srcem od svetle desetice, a materi je vendar ni mogel odreči. A preden je zvečer zaspal, je prosil mamico, naj mu jo pokaže. Morala jo je prinesiti iz skrinje. In zabičeval je mamici, naj nikomur ne da lepega novca! Za suknjico, to bi se menda že smelo. A lepo pisana bi pač morala biti, lepša, nego jo ima kateri koli deček na vasi...

Tretji dan okoli poldneva je sedel Cencek na pragu domače hiše. Ravno je pokosil skledo fižolovice in krožnik žganec, ki so se še od zajtrka gredli v peči. Mati je umivala v kuhinji posodo. Cencu je naročila, naj mirno počaka, da pospravi v kuhinji. Potem pojde z njo na polje.

Cencek je res sedel na prag. A v srcu je premišljeval, ali bi ne bilo bolje, da odbéži kam v vas, kot pa da pojde z mamico na polje. V teh mislih ga spet zmoti slikar.

»Cencek!« ga nenadoma pokliče s ceste.

»Hitro pojdi sem, dam ti sliko!«

Cencek se ni pomišljal. Kajti nič več se ni bal tujca. Zato je veselo pohitel na cesto.

»Tu jo imaš! — Ali ti je všeč?«

Cencek je vzel sliko, ki mu jo je nudil fotograf. Pogledal jo je in se od sile začudil.

»Ali ni to moj klobuk?«

V veliki naglici je vzel klobuk raz ku-

štravo glavico in ga zavzet primerjal z onim na sliki. Oči so se mu od začudenja širile in lesketale. Neverjetno, kako sta si podobna!

»Moj je! Gotovo je moj!« je mrmral strme.

»Seve je tvoj!« se je veselo smehljajal slikar.

»In hlače! Tudi popolnoma kakor moj!«

Z zvedavim pogledom si je ogledal stare hlače, znane mu tako že dovolj, in jih primerjal spet z onimi na sliki.

»Tvoje so, tvoje!« je priklimal gospod. Cencu se je obraz širil in širil.

»In srajca! ... In naramnice! ... Vse kakor moj!«

»Hahaha!«

Na ves glas se je zasmejal mali mož. In hipoma se je obrnil. Ne meneč se več za tujca, je tekel proti domu, kakor bi mu bil zmaj iz gore za nogami. Že od daleč je vpil glasno in veselo:

»Mamica, mamica! Glejte me, to sem jaz, jaz sem to, mamica!«

Mati je vznemirjeno prihitela iz kuhinje na prag.

»Kaj pa kričiš?«

»Glejte, mamica, glejte!«

Ves zardel v polno lice je model mamici

Katarina Šaunig:

Kmet svobodnjak

Zgodbo „Kmet svobodnjak“ je napisala gospa Katarina Šaunig. Brichnova mama iz Psinje vesi. Njena botrica, ki je bila doma pri Otrobu, ji je pravila to zgodbo. Avtorica te povesti, ki je obenem košček naše zgodovine, je kmetica ter ima veliko veselje do branja in pisanja. Upamo, da boste z zanimanjem sledili razpletu zgodbe, ki je zelo razgibana. Uredništvo

Ta povest ni bajka, ampak pretresljiva drama iz časa francoske zasedbe (okupacije). Komu ni znan Rož, ki je ves posejan z vami in naselji! Vsaka vas se lahko ponaša s svojo zgodovino, vsaka se lahko postavlja s svojimi velikimi sinovi. Tako šmarjeta z dr. Lučovnikom, mesto Borovlje s pesnikom in pisateljem Perkonigom, Kapla z zgodovinarjem Singerjem, št. Janž z mučenikom Hornböckom, Sveče s slavnimi Einspielerji, št. Jakob z idealnim in požrtvovalnim župnikom Ražunom, z Janežiči in Miklovo Zalo.

JANEZ JALEN: 36

CVETKOVA Cilka

Z G O D B A

Pri Bajtniku so okrog mize pred hišo sedeli vsi Cvetkovi, oče, Cilka in Minca, pa oba Bajtnikova, Janez in Matija. Cilka je bila sicer utrujena, z obraza pa ji je vela mima spokojnost. Zakaj, je vedela le sama in Janez.

Ravnikovemu in Smodejevemu priходу so se vsi začudili. Da nista prišla kar tako za prazen nič, so uganili kaj. Nekaj posebnega se je moralo zgoditi. Meglo ugibanja je razpršil Joža. Segel je Janezu v roke, kakor bi mu voščil srečo: »Kdaj se pa preseleš s Cilko k Cvetku?« se je hudomušno smejal.

»Ne norčuj se!« je bil Janez kar užaljen.

»Res, prav zares,« sta hitela dopovedovati Viktor in Joža.

Vsi so strmeli in kar niso mogli verjeti.

»Kaj vam nisem pravil,« je udaril ob mizo Blaž. Hitro je pozabil, da je še pred nekaj urami do konca obupal nad rojstno domačijo. »Babo naj pa zaprejo!« je privoščil najhujše natararici Tinci. Drugi so mu pritrdili, Cilka je molčala, Janez je pa ugovarjal: »Ne vem, če bo prav. Viktor bi je potem ne mogel vzeti, ali pa bi moral pustiti svojo službo.«

»Je ne maram več,« je zatrdil podpreglédnik.

»Nič ne več, kako se zasučé,« je mislil Janez nase in na Cilko. »Pa naj se kakor koli, mati tvojega otroka je.«

»Tisto je pa tudi res. Mati je le mati.«

Oba gosta iz doline so povabila pri Bajtniku na večerjo.

V očenašu pred jedjo je Cilka očitno poudarila: »Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.«

Za triglavske gore je zahajalo sonce, ki je čez dan kar žgalo.

Lipa še ni odcvela, ko je bila Cvetkova zemlja prepisana na Janeza. Očetu je gospodinjila Minca, pripravljala sebi balo in prepevala od jutra do večera. Blaž je postavil palico v kot in se zravnal, kakor bi mu bil kdo odvzel deset let. Pregledoval in popravljal je zanemarjeno orodje, obhodil po večkrat vse domače polje in njivam določal bodoče posevke. Najbolj pa je zaživel, kadar je Janez pripeljal seno na skedenj. Kar ni mogel pričakati jeseni.

S planin se je vrnila skoraj vsa Cvetkova živina nazaj v domač hlev. Liska pa je ostala pri Bajtniku, Minci za doto. Govedo je pasel okrog doma Blaž sam, se grel na soncu in kadil čedro. Zvečer je rad posedal v hlevu in se pogovarjal z živino.

Pred adventom so pa menjali: Cilka in Janez sta se preselila k Cvetku, pri Bajtniku pa je zagospodaril Matija in pripeljal Cvetkovo Minco na dom za gospodinjjo. Za svatbo je najel tri godce, harmoniko, bas in klarinet. Iz selških hribov so prišli. Godli so ves dan in vso noč in peli vmes, da so zjutraj vsi imeli grla podrta. Pa jim ni bilo žal, saj že dolgo niso sprevaljali tako veselega in brhkega para.

ORATAJ

Ravne njive ob cerkvi na Koprivniku v Bohinju so spet spreminjale svoje barve. Zelene rеди krompirja so bile posute z beli-

sliko. Mati je pogledala in se tudi začudila! Skrbno si je obrisala roke v predpasnik. Vzela je sliko in jo ogledovala in občudovala od vseh strani.

»Pa res! Kakor živ! Da te, kaj vse ljudje dandanes naredé!«

»A kako je to, mamica? Kako se to naredi?«

»Bog ve!«

Nenadoma pa se je materi zresnilo lice.

»Če le ni kake coprnije pri tem!« je mrmrala zamišljena in vznemirjena.

»Ne bojte se, mati!« jo je odgovoril in miril slikar, ki je pravkar zavil izza ogla bajte. In poskušal je raztolmačiti ženici skrivnost fotografije.

Mati je sicer priklimala njegovim besedam, a razumela ga je bore malo. Cencek pa niti mnogo poslušal ni. Zanj je imela sedaj pomen samo slika.

»Daj, da jo shranim!« mu je prigovarjala mati, ko je slikar odšel.

»Malo naj jo še imam, mamica! Naj jo pokažem na vasi! Smem, mamica?«

»Da jo umažete in strigate.«

»O ne, ne!«

In stisnil je sliko z obema rokama k prsim, kakor bi se ne mogel ločiti od nje nikoli več.

»Mamica, ali smem iti vsaj h Gašperjevim, da jo pokažem Jožku?«

»No, pa pojdi! A pazi nanjo! In pridi kmalu nazaj!«

»Pridem, mamica!«

In že ga ni bilo več ob materi...

Naša povest se dogaja na Mačah pri Otrobu. Kmet Otrob je bil svobodnjak. Gotovo si je to pravico pridobil kak njegov prednik v boju. Otrobova kmetija se razprostira par streljajev od Sveč proti jugu, na hribočku, ki je nekako predhribje skalnatim Karavankam. Poslopja še zdaj stojijo, samo rod je izumrl.

Pred 150 leti (saj še ni tako dolgo) je bil kmet Otrob eden najpremožnejših gospodarjev Roža. Ker je bil prost davčnine, je veliko lažje gospodaril kot ostali kmetje v Svečah in okolici.

Oglejmo si njegovo posestvo. Vsa zemlja okoli hiše je njegova last. Izmed zgradb je večje od hiše gospodarsko poslopje z velikim konjskim hlevom. Tudi kravji hlev je pri hiši, staje za ovce, svinjski hlevi in bečelnjak. Otrobov ponos je konjski hlev, kjer je deset parov močnih, vprežnih konj. Otrob mamreč vozari na Laško. Železnica

mi, nekatere tudi z vijoličastimi cveti. Pred kratkim posečene detelje so odganjale temnozeleno. Rži in ovsu so vklekli že kar na sivkasto. Pšenice so se zlatile v soncu. Strnišča ozimnega ječmena pa so nekatera preoravali, druga so bila pa že črna in zasajena s peso.

Na Cvetkovi njivi je bil gnoj že tretji dan raztrošen. Janeza je jezilo, da se je sušil na soncu, reči pa ni maral nič, da ne bi vznemiril Cilke. Raztrosila je bila gnoj brez njegove vednosti. Hotela mu je pač prihraniti delo. Preorati pa ječmenišča ni maral. Čakal je na nov železni plug, ki ga je bil naročil. Dve leti se je bil ubijal z lesenim drevesom, pa ni mogel doseči z lemežem dovolj globoko pod korenine, da bi udušil plevel; v letih pred njim se je razbohotal po vseh Cvetkovih njivah. Dopol dne pa je plug le pripeljal z Bistrice. Popoldne, ko je najhujša vročina odnehala, je šel po Robarjevega Vrana. Ni si upal orati samo s svojo kobiljo. Bi morala preveč vleči.

Janez je bil radoveden, kako bo novi plug obračal zemljo. Še bolj pa je imelo očeta. Kar strpeti ni mogel. Pripravil je voz, da bi z mladim plug naložila, in se ni mogel načuditi, ko je Janez konja zapregel kar v plug: »Kaj boš to težo na rokah nosil?« je vprašal.

»Ne,« se je zasmejal Janez, nagnil plug na stran in pognal: »Hi!«

Blaž je kar zmajeval z glavo. Plug ni nič ril zemlje. Še poznalo se je komaj, kjer je drsel. Stari Cvetek je stopil za konji in se tako podvžal, da ni kar nič zaostajal. Na ozarah je Janez postavil plug na prav. Pripel je spredaj verigi in zastavil konja v njivo. Črna brazda je zazevala za plugom.

Sprejmemo vajenca za fiskarno

POGOJ:
znanje slovenščine in nemščine, dokončana glavna šola ali nižja gimnazija ter telesna usposobljenost

Pismene prijave pošljite na naslov:

Družba sv. Mohorja v Celovcu

KLAGENFURT Viktringer Ring 26

je kasneje ta zaslužek snedla. Otrob z vozarjenjem prekine le tedaj, ko sečejo in sušijo deteljo, seno in travo. Konji morajo imeti dovolj tečne krme.

Otrobu se srce širi od sreče ko zapreže on ali njegovi sinovi lepo nakrmljene in osnažene konje. Prvi par konj vodi najstarejši sin Primož, drugi par Lipan, tretjega Hanzej, četrtega Foltej, petega Toman, šestega Jozej, sedmega Peter, osmega Maksej, devetega Tevžej, desetega, to je zadnjega pa vodi gospodar sam. Devet sinov in ena hči krase Otrobov mogočni dom. Bolj kot vse premoženje so mu pri srcu sinovi in hči.

»Poženi v božjem imenu, Primož!« veli gospodar. Primož naredi z bičem križ pred vprego, zavihti se na voz in požene. Zdaj pa par za parom zdrvi z dvorišča na pot, ki vodi na Bistrico. Tam pri Fužini naložijo velike zaboje z žrebli, žico itd., da jih popeljejo na Laško. Nazaj grede pa bodo vozili spet drugo blago.

»Srečo pa ima Otrob,« pravi Tomažek svojemu sosedu Krišanu, ko nekoliko nevoščljivo gledata za Otrobovo kolono. »Ne vem, kaj bi bolj občudoval, Otrobove konje ali Otrobove sinove!«

(Dalje prihodnjič)

Za spravljanje krme vam dobavim Heuschwanz, Heuraupé, Heuigel, za obračanje in grabljenje na motorni, traktorski ali konjski pogon. Motorne kosilnice Reform, Rapid, Irus, kakor nadomestne dele.

JOHAN LOMŠEK
št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Zaloga radijskih in televizijskih aparatov, in šivalnih strojev

Blaž je videl, da Janez komaj drži za ročici, da kar nič ne tupa, pa črtalo in lemež vendarle režeta zemljo tako ravno, kakor še nikoli ni videl. Nazaj grede je orataj sredi njive ročice celo spustil in je plug kar sam oral. Blaž se kar načuditi ni mogel.

Janez je obrnil: »Še bolj v tla spustim lemež.« Pregel je verigi in pognal v njivo. Korenine plevla so se hrsté trgale, kakor bi čutile, da jim novi plug seka smrtne rane.

»Daj, naj poskusim še jaz!« je zaprosil Blaž Janeza, ko se je tretjič vrnil na ozare.

»No le, oče. Ali naj vam vodim?«

»Bom sam, kakor sem pred leti.« Blaž je stopil med ročici, Janez pa mu je podal vajeti v roko. Napele so se vrvi in konja sta potegnila. Z repi in z glavami sta se otrepala muh in peljala. Blaž je držal za ročici, pod nogami pa se mu je mela omna zemlja. Vonj prsti in gnoja ga je kar omamljal. Zdelo se mu je, da ni res, da sanja.

Na prag je prišla Cilka in ugledala očeta. Ni se mogla premagati. Z otrokom v naročju je skoraj stekla k njivi.

Blaž se je vrnil na ozare.

»Ta, ta, ta,« je živahno dvigal fantek ročice in jih stegal proti Janezu.

Stani Cvetek si je obrisal pot s čela. Grede je potegnil tudi prek oči, da si je zakril solze, ki so se mu prikradle v oči. Oranje ga je bilo prevzelo. Nasmehnil se je vnuku in ga potrepil po rdečem ličku: »Le glej, Janezek, le! Še znam orati, še!«

Janez in Cilka sta se spogledala. Konja pa sta sklonila glavi v travo in se začela pasti, kakor bi bila uganila, da jima bo gospodar privoščil odpočitek.

K O N E C

Odprt je BIFE pri Warmuthu!

Čim zadobi kakšna veletrgovina tako velik obseg, kot je to pri tvrdki Warmuth v Beljaku, se pojavi nujna potreba, da je treba nuditi kupcem tudi možnost, da se med nakupovanjem po želji okrepčajo. Tako je v vseh veleblagovnicah v vlemestih. Zaradi omejenega prostora se tej želji mnogih kupcev iz vse Koroške dolgo ni moglo ugoditi — sedaj pa se je tudi to doseglo!

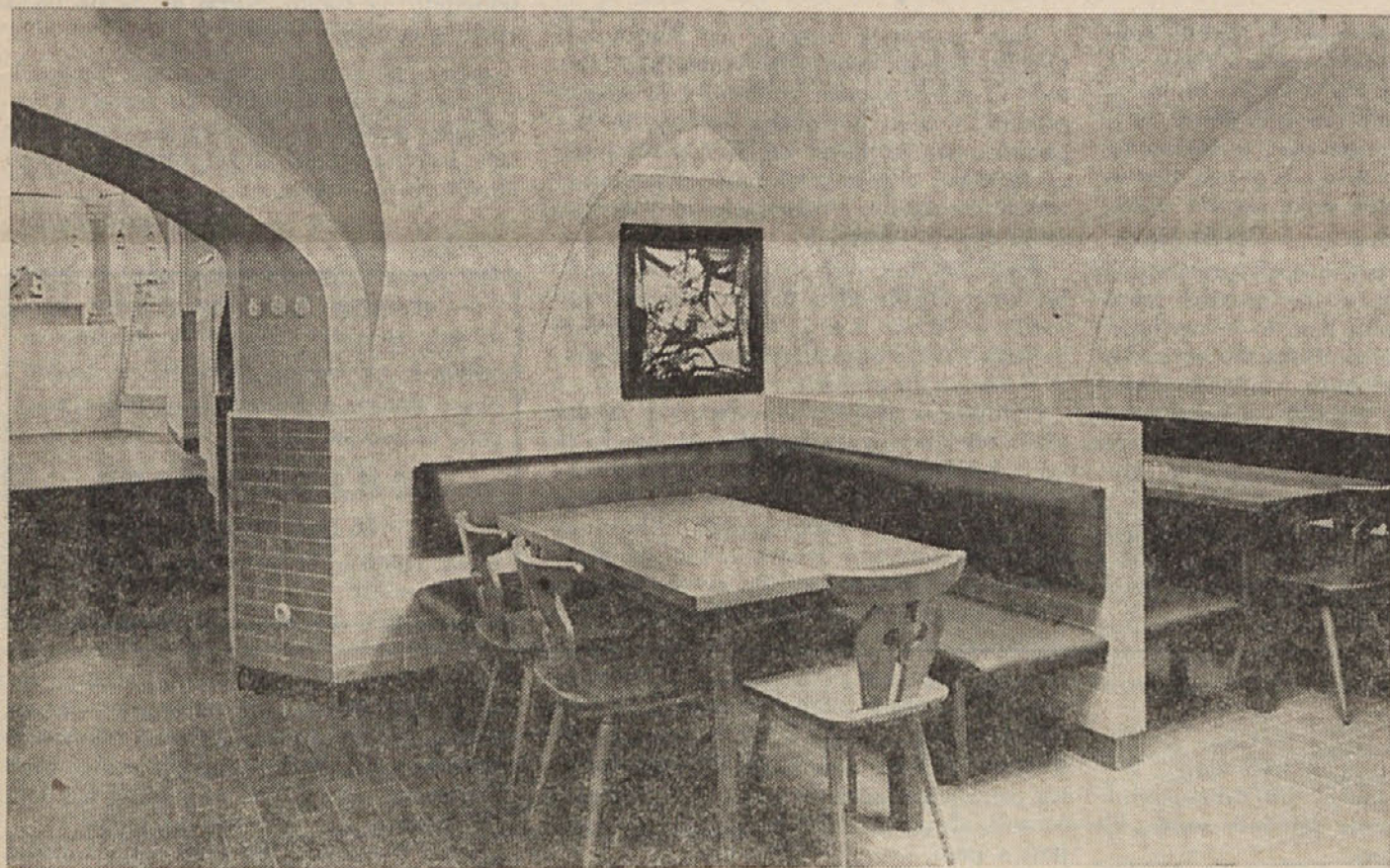
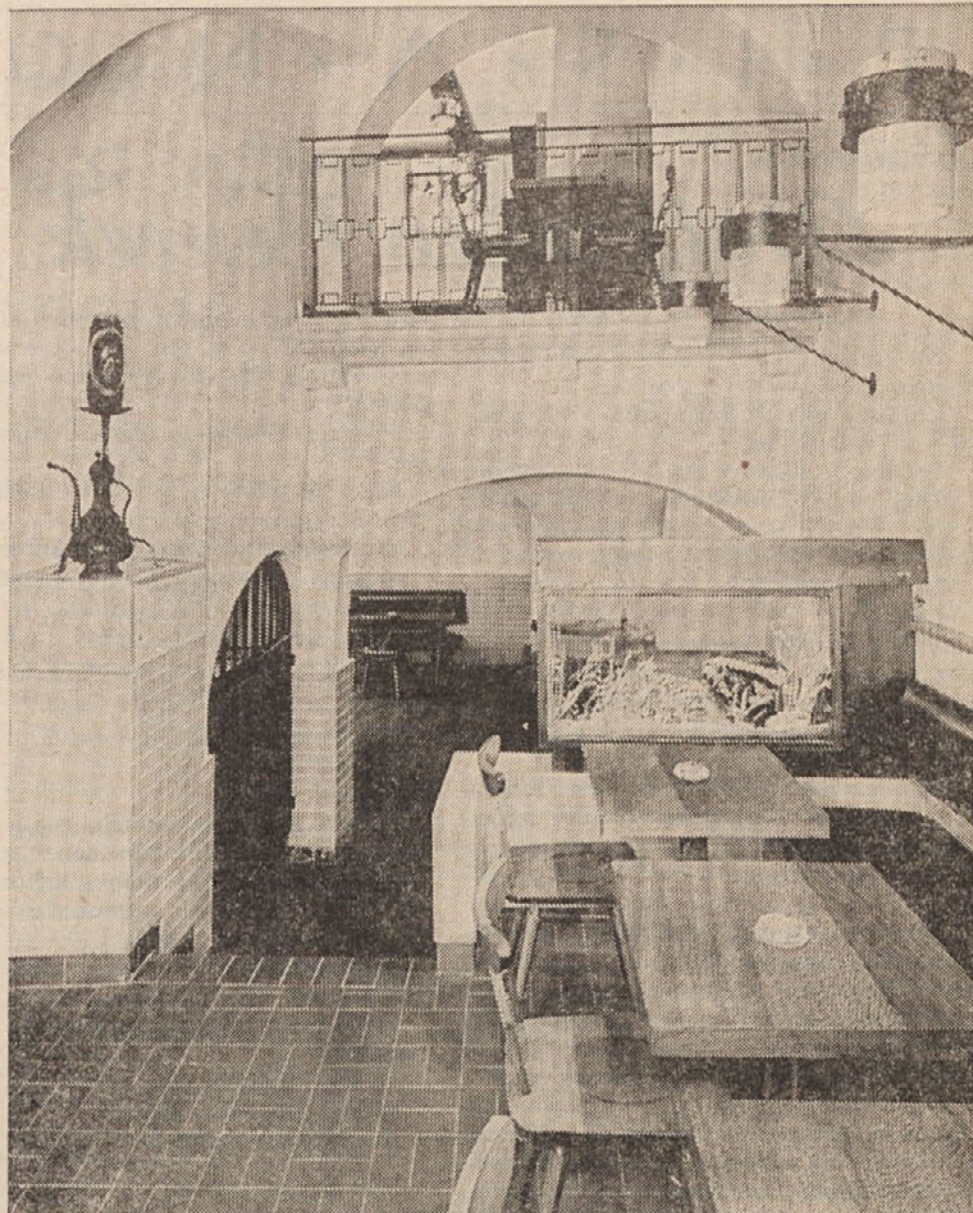
Verjetno se bodo te možnosti predvsem posluževali tisti možje, ki spremljajo svoje žene pri nakupovanju. Saj je stara resnica, da možje skoraj ne morejo čakati — pa četudi se to tiče neizogibne potrebe, kakor je to nakupovanje za celo družino, kar traja večkrat precej časa — tudi skoraj ves dan. Povečini potem priganjajo možje k hitrejši odločitvi, tako da žene sploh nimajo potrebnega miru in zbranosti, da bi vsak nakup tudi dobro premislile.

Sedaj je postalo to drugače. V novo odprtem bifeju, ki je urejen v drugi trgovski hiši, na Glavnem trgu 14, v I. nadstropju, se lahko ženske kupovalke med nakupovanjem okrepčajo, njihovi spremljevalci pa lahko v miru sedijo in čakajo ter tako družijo koristno s prijetnim.

Bogata izbira kulinaričnih užitkov se nudi vsem. Na jedilnikih dobite od dnevnih

juh, mrzlih predjedi, raznovrstnih solat, sendvičev dalje tudi še najbolj izbrane specialitete pripravljene na ražnju. Posebna hišna južina, imenovana »Feuertanz nach Art des Hauses« (Ognjeni ples po načinu hiše) bo prijala marsikateremu gostu. Samo po sebi je umevno, da so na razpolago najrazličnejše izbrane pijače, ki se dobijo navadno v bifejih, kakor tudi to, da dobite vsestransko tako priljubljeno kavo »Mikado«. Obstoje takega lokala pa pride prav tudi mnogim zunanjim nameščencem, ker lahko hitro in predvsem po zmerni ceni prvovrstno jedo. Zato je bilo tudi odločeno, da se tak bife napravi. V obeh trgovskih hišah je odslej odprto tudi čez poldne. S tem je tudi zunanjim kupcem omogočeno, da lahko v miru izbirajo in jim ni treba več zaradi opoldanskega odmora prekiniti nakupovanja.

Lokal sam po sebi je pravzaprav privlačnost edinstvene vrste v Beljaku. Ko je družina Warmuth pred nekaj leti prevzela to hišo in se odločila za prezidavo, so nastale težave. Bivša plemiška hiša in kasnejši samostan iz 12. stoletja je bila vsled potresa, ko se je v 14. stoletju sesul del Dobrača, močno poškodovana. Posledice takratnih poškodb so postale očitne pri prezidavi in so bile zato potrebne še obsežne zboljšave.

Zanimivo je tudi, kot nam pove kronika, da so skozi vsa stoletja prebivali v tej hiši le trgovski rodovi. Sedaj je iz nekdanje hišne kapele nastal prostor, ki diha domačnost, šilasti in krožni loki, stebri in vdolbine v stenah — vse to kaže, da se je vse to oblikovalo v različnih dobah. Ni bila lahka naloga arhitekta, da je pri vsem tem našel harmonično rešitev za novodobno oblikovanje.

Arhitekt Willi Schwarz je pri načrtovanju pokazal svojo veliko sposobnost, da se je znal vživeti v vse to in je tako izoblikoval v lepem slogu lokal, ki je po svoji vrsti edinstven! Ravno to kombiniranje med tradicijo in modernim zahteva veliko spretnosti. Ker je bilo to delo tako sijajno izpeljano, moramo tej tako mikavni izpopolnitvi dati prednost pred povsem modernim oblikovanjem.

Na vsak način je s tem Beljak pridobil na privlačnosti, ker je postal bogatejši za novo posebnost. Domačini in tujci bodo kmalu prepričani o resničnosti izreka:

- Skrbimo za dobra vina
- Imamo dobro kuhinjo
- Postrežemo vam prijazno!

Tudi odjemalcem v glavni stari trgovini, v hiši štev. 22, nudimo okrepčila. Zato je bil urejen v II. nadstropju (oddelku za moško obleko) majhen bife oz. okrepčevalnica. Tu dobite kavo, pijačo in razne prigrizke (malice).

Wir erwarten Sie im neuen **Warmuth-Hausbuffet** (Hauptplatz 14, 1. Stock)

sowie im **Schnell-Imbiß** (Hauptplatz 22, 2. Stock) mit preiswerten Spezialitäten.

Unsere Sonderleistungen:

1 Mokka aus Mikado-Messemischung	S 2.—
1/4 l Weiß- oder Rotwein (Markenqualität)	S 5.—
1/2 Grillhuhn, knusprig und schmackhaft nur	S 14.50

Auch im Hausbuffet Warmuthpreise!

KÄRNTENS GRÖSSTE KAUFHÄUSER

